

ELOFIZETES.

HELYBEN ES VIDEKEN

Egy évre — — 48 kor.
Fél évre — — 24 kor.
Egy negyed évre 12 kor.
Egy hóra — — 4 kor.

Nyilttérli közlemények
megállapodás szerinti.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
Főzsef főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151

Arad, 1918.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Kedd, szeptember 24.

Mai lapunk főbb közleményei:

Megdrágult a vallás is.
Osztrák-magyar bank pénzzavara.
Panamák a hadseregben.
Moszkvából Aradra jött urinó.
Megiárta a bizonyítékaival.
Megezerszeredett vagyonok.
A rendőrség mozgó ágya.
Tizenkét tagu család az utcán.
Laehne flugót megverték.

Arad közélémezése.

Nem egyszer hangzottak el súlyosan bíráló szavak e helyről az aradi közélémezési hivatal működése ellen. A háborus életnek e fontos szerve nem mindig állott feladata magaslatán s nem váltotta be a hozzá fűzött reménysegeket. Ingadozást láttunk cselekedeteiben, ötlet-szerűséget a legfontosabb gondolatok realizálásában, az előrelátás hiányát pedig éveken át kinosan éreztük. Nem titkoltuk el véleményünket e dolgok felett sohasem. Anélkül, hogy az ügy személyi részét valaha is kiéleztük volna, tárgyilagos bírálatunk őszinte szavakkal mondta meg a kemény igazságot. Tettük ezt az ügy fontosságának tudatában s azzal a cézzal, hogy bíráló szavunkkal a közjót szolgáljuk és polgártársaink érdekében cselekszünk.

Nem mondjuk azt, hogy ma már kifogástalanul működik e szervezet, de mindenesetre a legjobb uton van, hogy hivatását közmegelegedéssre töltse be.

Igazságosak akarunk lenni s amint szövéttük a multban elkövetett hibákat, nem szabad megtagadnunk elismerésünket most, mikor a javulást és a fejlődést látjuk. Nem nézünk Nagy Ferenc államtitkár szemével, aki messze van, mi a közéről vizsgálók tekintetével látunk s közvetlen tapasztalataink után ítélünk. Nem állítjuk „mintául” Arad közélémezését a többi városok elé, de más városok példájára sem kell már hivatkoznunk, midőn a közélémezés kérdéseiről beszélünk. Az aradi közélémezés vezetői megtanulták a multban elkövetetten keresztül nem vitt terv nélkül nem lehet egy város élélémezését adminisztrálni. Márólhoinapra kialakult ideákkal nem lehet egyebet szerezni rothadt káposztánál és hatalmas deficinnél.

A közélémezés mai vezetőségénél nemesak a dicsérendő jóakarattal, hanem a szükséges előrelátás gondosságával is találkozunk. Egész esztendőre kiterjedő programjukban lélek van, amely megelevenít. Látszik, hogy a tapasztalat tartja össze annak teteit s nem pillanatnyi eszmék könnyen szakadó fonalai. Határozott terv és cél beszél a cselekedeteikből, melyeket úgy látszik a miniszteriumokban is méltányolnak már, amikor előterjesztéseiket bizalommal fogadják.

Ez a bizalom: jóakarattal, rátermettséggel és szorgalom eredménye. De igazi értékékké akkor válik, ha Arad polgársága is osztani fogja. Sem

mi kétségünk, hogy a közelgő tél valóra fogja váltani reményességünket s Arad közélémezési vezetőiben egész embereket, helyüket méltóan betöltő bizalmi férfiakat fogunk megismerni és megbecsülni. Jelenlegi működésük minden garanciát megad erre nézve. Nyilatkozataikból bizakodás és önérték sugárzik s városunk polé gársága azt a jóleső igazságot veheti tudomásul, hogy az orvul leselkedő viharos idők téli nyomorúságok nem találják őket készületlenül. Éléskamráink ha nem teltek is meg, minden megtörtént a részükről, hogy rövid idő lefolyása alatt megérkezék Aradra mindaz, ami e város polgárságának ellátásához szükséges. Löcs Rezső h. polgármester, a közélémezés

vezetője a miniszternek és az államtitkárnak kötelező ígérteit bírja mindezekre nézve s tudjuk, hogy az ő messzemenő jóakarattal, szeretetreméltó egyéni kvalitásait teljes mértékben honorálta a közélémezési miniszterium. Halász Dezső, a közélémezési vállalat ügyvezető igazgatója pedig legutolsó budapesti útjával is megmutatta, hogy szervező ereje dicséretesen küzd meg azokkal a nehézségekkel, melyek a felénk gördülő vagonok útját eddig eltöltötték. Ügybuzgóságuknak, fáradhatatlanságuknak biztonnal meg is lesz az az értékes jutalma, melyet egy — a viszonyokhoz képest megelegedett — város képe nyujthat nekik munkájuk ellenértéképpen.

Csapataink elkeseredett harca a nyugati fronton.

(A Krupp-gyár ágyukat gyárt a tankok ellen.)

Berlin, szeptember 23. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harcok:

Krupp-rezsi trónörökös hadserege: Neuchapelle-től délre egy helyi vállalkozásnál foglyokat ejtettünk. A tüzérségi tevékenység megélénkült Ypern és a Labasse csatorna között. A Scarpe két partján és a csatorna szakaszon Marquiontól délre.

Bochum vezéreztes hadserege: Az Epehytől keletre és délkeletre lévő szakaszokon, valamint az Oignon patak és a Somme között délután a tüzérségi harc ismét hevesebbé vált. Az Epehytől délkeletre lévő vonalaink ellen irányuló angol gyalogsági támadásokat visszautasítottuk. Mint a legutóbbi napokban, úgy tegnap is különösen kitüntette itt magát a második gárdagyaloghadosztály. Az erős tüzetekénység egész éjjel nem csökkent. Éjjeli támadások során Epehytől keletre az ellenség egyes árkok részébe befészkelte magát. Előterti harcok az Aisne mellett.

A német trónörökös hadserege: Az Aillette és az Aisne között tegnap a harci tevékenység elalanyhult. A Champagneban felderítési harcok.

Gallwitz hadserege: A Cole-Lorraine és a Mosel között kora reggel ideiglenesen hevesebbé vált a tüzérségi harc. A Haumont ellen Dampviltouxból és Dampviltouxól és Debercourtól délre erős osztagokkal előretörő ellenséget, melynek felderítő osztagai több ízben próbáltak állásaink erejét kifürkészni, visszavertük. A Moseltől nyugatra kissé előretoltuk vonalainkat. Lerzer főhadnagy negyvenkettedik, Baumer hadnagy harmincadik légi győzelmét aratta. Ludendorff. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A német főhadiszállásról jelentik: Ellenséges szikvátáviratok minden módon háfározottan mindent leszó szándékkal igyekeznek kisebbíteni a St. Michelnél harcba vetett osztrák és magyar hadi harci készséget. Ezzel szemben meg kell állapítani, hogy a harcokban résztvevő német csapatok az osztrák-magyar szövetséges katonáknak egyhangú dicsérrel adóznak, amely dicséret ép úgy illet a tüzérséget, mint a gyalogságot. Az osztrák-magyar tüzérség zárólúze súlyos veszteségeket okozott már úgy az angol, mint az amerikai csapatoknak. Ezt bizonyítja a hullák ama nagy száma, amely ma is ellepi a harteret. A közelharokban az osztrák és magyar gyalogság

elkeseredetten verekedett és a harc főpontján a túlnyomó számú ellenséges erő elől akkor vonult vissza, mikor arra parancs érkezett, nevezetesen, mikor a német csapatok hadianyaguk biztosítását már elvégezték. Amikor aztán az ellenség az előkészített új állások ellen támadott, úgy a német, mint az osztrák-magyar csapatokkal szemben véres fejvel volt kénytelen visszavonulni és egyetlen talpalatnyi területet sem szerezhettek. Ezzel szemben a szövetséges csapatok nagy különbséget állapítottak meg a francia és amerikai csapatok harci készségét illetőleg. Ha az amerikai csapatokat előbbre akarják vinni, ez úgy történik, hogy az amerikaiak közé franciákat helyeznek el.

Rómából jelentik: A Krupp-gyár ágyukat készít, amelyeket a tankok elleni küzdelemben lehet használni.

Rotterdamról jelentik: Az amerikai veszteséglisták szeptember 1-ig 75.000 nevet jelöltek meg.

Berlinből jelenti a Wolff-ügynökség: Tizenhetedikére virradó éjszaká végrehajtott ellenséges bombatámadás alkalmával a mainzi János-templom megrongálódott. Stuttgartban hat nő és négy gyermek esett áldozatul a bombatámadásnak, azonkívül három nő és négy gyermek súlyosan megsebesült. A bombavetőrajokból német terület felett lelőttünk kilenc repülőgépet. Az entente ezzel együtt 14 repülőgépet veszített szeptember hó folyamán a német városok ellen intézett támadásokban.

Londonból jelenti a Reuter-ügynökség: Párisban a művészeknek és íróknak az angol és amerikai tiszteltetésre adott lakomáján Derby lord nagykövet beszédet mondott, amelyben a következő nyilatkozatokat tette: Rágalom, hogy a szövetségesek elhatározták a német nemzet megsemmisítését. Csunk és legjobb szándékunk a német militarizmus megsemmisítése, mely nem csak az egész világnak, hanem magának Németországnak is veszedelem.

Zürichből jelentik: A francia kamara szociáldemokrata pártjai interpellációt nyujtottak be a kormányhoz a bécsi békejegyzékre adott válaszában. A külügyi bizottság vasárnapra egybehívott ülését Clemenceau elutazása miatt nem tartották meg és több napra elhalasztották.

Osztrák-Magyar Bank pénzzavara.

(Kifogytak az ezer koronások.)

A budapesti bankok és nagyvállalatok pénztárai körül hetek óta kínos krízis uralkodik: nincs pénzüik. Természetesen ez nem úgy értendő, hogy százmillió bankjaink hirtelen tönkrementek volna. Csak az történt, hogy nincs pénzüik. Gyakran megesett az utóbbi hetekben és megesik ma is, hogy nagyobb összegek kifizetésénél a pénztárak zavarba jönnek, mert képtelenek előteremteni a kellő mennyiségű bankjegyet. Mi az oka ennek a sajátságos helyzetnek, könnyű kitalálni, meg se kell várni miatta e tudósítás végét: az Osztrák-Magyar Bank nem tudja, vagy nem akarja ellátni a magyar piacot elegendő mennyiségű bankjeggyel.

A pénzkrízist leginkább a postatakarék-pénztár budapesti főintézete érzi, ennél tört ki legelőbb a bankó-krach. A postatakarék-pénztárnak ugyanis naponta több milliónyi összeget kell különböző üzletei lebonyolításánál kifizetnie. De ehhez a szükséges pénzt reggelenként az Osztrák-Magyar Bank budapesti főintézeténél veszi föl. Három-négy hét óta azonban az a helyzet, hogy az Osztrák-Magyar Bank a kívánt öt-hat millió helyett sokszor egész napi várakoztatás után mindössze egy-két milliót ad, azt sem száz vagy ezerkoronásokban, — egyedül ezeket használhatják az ilyen nagyobb pénzügyleteknél, — hanem a legvegyesebb és legzavarosabb pénznemekben.

Hasonló bajokról panaszkodnak az összes budapesti pénzügyintézeteknél. Elgondolható, mennyi fönnakadást és kellemetlenséget okoz ez az állapot a főváros, sőt a vidék kereskedelmi életében. A bankok egymásután menesztk a jegybank vezetőjéhez a kétségbeesett reklamációkat, de mindeddig nincs segítség.

Az Osztrák-Magyar Bank egyik vezető embere a következőképp magyarázza a bankjegy-krízist:

— Magyarázat, az van többféle. — felelte. — Odafönn Bécsben azzal vádolják a magyar közönséget, hogy az ezres és százas bankjegyeket eldugja, visszatartja. Azért nincs a forgalomban elég bankjegy. Ez részben igaz. Magyarországon még mindig nem honosult meg eléggé a csekkfizetés. De ez csak egy része az igazságnak. A másik fele az, hogy a pénzforgalom az Osztrák-Magyar Bank kimutatása szerint a békebelinek tízszeresére emelkedett.

— Az Osztrák-Magyar Bank vezetősége tudja jól, hogy zavar van a bankjegyforgalomban, de arra nem akar gondolni, hogy ezt/ el-lensúlyozhatná 5000 és 10.000 koronás bankjegyek kibocsátásával és egyben jelentékenyen megkönnyitné az üzleti forgalmat.

Pranger vezértitkár a minap ebben az ügyben azt mondotta egy interpellálójának, hogy kár volna Magyarországra több papírpénzt küldeni, mert csak így lehet rászoktatni a magyar közönséget a csekkfizetés rendszerére, a papírpénz elvonásával. Erre nézve egy másik pénzügyember informátorunknak ezt mondotta:

Kétségkívül egészségesebb állapot volna, ha a magyar kereskedő, ahelyett, hogy duzzatra tömje tárcáját ezresekkel és százasokkal, inkább csekkfizetést hordana a zsebében. De erre mi még nem vagyunk berendezkedve, ezt nem lehet napok, hónapok alatt, kényszereszközökkel meghonosítani.

Értesülésünk szerint azonban más oka is van a bankjegykrízisnek. Az, hogy a bécsi bankjegynyomda már hosszabb ideje a legna-

gyobb technikai nehézségekkel küzd a bankjegygyártás körül. És hasztalan ajánlgatják a bécsi vezetőségnek, hogy egyes pénznemek nyomására rendezzék be a jegybank budapesti főintézetét, hallani sem akarnak róla.

Kautz Gyula annak idején azért építtette a budapesti állami bankpalotát nagyra és azért látta el pompás fotografáló, véső, cinkografáló és nyomdai helyiségekkel, hogy egy nemzeti bank igényeinek is megfelelhessen. Az épület Ernő-utcai frontján teljesen kész helyiségek várják a bankóprést. Csak a gépek hiányzanak. Miért ne nyomhatnák itt a bankjegyek egy részét? Azért, mert a bécsi urak irigylük a pesti főintézetét ez a kis dicsőséget, mert a világot sem akarják e munkamegosztással a magyar főintézetet jegykibocsátó-jelleggel ellátni, mert inkább tönkreteszik a magyar kereskedelmet, semmint egy szikrányit engedjenek a maguk drága privilégiumának még a látszatából is.

Megezerszeresedett vagyonok

(Ki a hadigazdag?)

Németország egyik legnevesebb közgazdájja, Walter Rathenau érdekes közleményben foglalkozik a háborús nyereség veszedelmének és ennek meggátolása kérdésével. Többek között ezeket írja:

— Ha a hadigazdag nem is volna olyan gazdag, mint amilyen, mégis meg kellene tőle kimélni a frontról hazatérő katonát és a többi dolgozó és vagyonát feláldozó polgárt. Nemcsak az a baj, hogy a katona azt látja, hogy ezek az emberek, akik rendszerint alacsonyabb társadalmi osztályban álltak, mint ő, feléje emelkedtek, nemcsak az a baj, hogy látja töbzódásukat és hogy tőlük alkalmazást és támogatást kell kérnie. Nemcsak az a baj, hogy az állam, a társadalom, amelyért a katona mindenét feláldozta, szintén bűnös abban, hogy ez a szociális alany életre kelhetett. Más bajok vannak itt. Minden szociális tendencia az életviszonyok kiegyenlítődsét célozza. Ezt a mozgalmat a háború siettetette.

— Mit jelent az államok eladósodása? Vagyonok eltolódása. Mit jelent az eltolódás? Kiegyenlítődsét és a magasságok lehordását. Először a nagy vagyonokat kisebbitik, azután a középvagyonokra és végül a kisvagyonokra kerül a sor. Ha az államadósság a nemzeti vagyont túlhaladja, akkor a törvényhozás készakarva kénytelen a vagyonokat teljesen nivellálni. Egyidőben más dolog is történik: a pénz elértéktelenedése.

Hozzá kell szoknunk e társadalmi lecsúszásokhoz. Ennek egyik veszedelme a gyorsaságban rejlik. Sajnos azonban a beletörődéshez szükséges műveltséggel és intelligenciával nagyon kevés ember rendelkezik és ez a kevés ember szenved a legtöbbet, mert a határvonal, amely a szellemi középosztályt a proletariatus tól elválasztja, ugyancsak keskeny. Az a veszedelem fenyeget, hogy az intelligencia elmerül a proletariatusban és nihilizmusban. E tendenciákkal és veszedelmekkel szemben nem lehet komolyan venni az olyan természetellenes mozgalmat, amely új és veszedelmesebb egyenlőtlenségeket idéz elő. A régi plutokrácia, a régi feudalizmus nem voltak ugyan ideális, de mégis megszokott és felelős hatalmak.

Ha már most a meggazdagodottak felelőség nélküli osztálya is csatlakozik a mostani hatalmasokhoz a maga élvággyával és pompájával, Franciaország polgár-királyságához hasonlatos hatalmi eltolódás szakad reánk, a tár-

sadalmi élet a guny és pusztulás tárgya lesz, a habzsoló elhomályosítja a szellemet és a maga részére semmit sem talál lehetetlennek.

A segítség kizárólag a helyes és igazságos adózásban rejlik. Van hadinyereség-adó, tőrhető ugyan, de szociális szempontból hatástalan, mert a hadigazdagot csak akkor sújtja, ha az az utóbbi négy évben gazdagodott meg. Abban a hitben él mindenki, hogy a kincstár kezében nincsen eszköz, amelylyel hozzáférekzhessék a hadigazdagokhoz. Pedig van ilyen eszköz, amely nagyon is célravezető. Főként azok a hadigazdagok jöhetnek tekintetbe, akik vagyonukat a háború alatt megháromszorozták, megszásszorozták, vagy megezerszerették. Szándékosan mondom: megezerszerették, mert nagyon sok az olyan tíz és százmillió vagyon, amely a semmiből teremtődött. Aki semmivel kezdte és harminc milliót szedett össze, az elrejtetten kívül még marad neki tízenkét milliója. Pedig elég lenne, ha csak kettő maradna. Szociális szempontból az a hadigazdag, aki vagyonát a háború alatt megháromszorozta, feltéve, hogy ez a vagyon a százezer márkát meghaladja.

Új olasz offenzíva előtt.

(Semmi újság a fronton.)

Budapest, szeptember 23. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik: *Olasz haretér: Semmi újság.* — *A vezérkar főnöke.*

Berlinből jelentik: A svájci határról jelentik: A Neues Correspondenz egy francia lap jelentését közli, amelyből kiténik, hogy az olasz hadsereg egy új offenzívát készít indítani Ausztria-Magyarország ellen.

Hertling és Lloyd George nyilatkozatát várják.

(Helfferich nem megy vissza Moszkvába)

Berlinből jelenti a Wolff-ügynökség: Ugy értesülünk, hogy Helfferich dr. államminisztert saját kívánságára felmentették attól a megbízástól, hogy a német birodalmat az orosz szovjet kormányfőnél képviselje. Helfferich dr. a kancellár kívánságára kijelentette, hogy hajlandó a korábbi tevékenységét folytatni és a béketárgyalások megnyitása előtti munkálatait vezetni.

Berlini jelentés szerint Hertling kancellár legközelebb nyilatkozik a külpolitikáról, a békeről és a kancellárválságra vonatkozó híresztelésekről.

Genéből jelentik: A Journal du Peuple fel-szólítja az általános munkáskongresszus képviselőit, menjenek el azonnal Clemenceauhoz és tiltakozzanak az osztrák-magyar békeajánlat visszautasítása ellen:

A lap azután ezt írja:

— Hertling gróf a szakszervezetek vezérei előtt kijelentette, hogy Németországtól távol van minden hódító politika. Amit a sokat ócsárolt barbár monarchia koncedál, azt az ugynevezett demokrata köztársaság miniszterelnöke is kijelenthetné.

Londonból jelentik, hogy parlamenti körök nagy jelentőséget tulajdonítanak a szeptember 30-ra egybehívott gyűlésnek, melyben Lloyd George fontos nyilatkozatait várják.

TÖBB, MINT SZÁZ apróhirdetés olvasható az Aradi Közlöny vasárnapi számában: Vevők—eladók, alkalmazottakat keresők és alkalmazottak egymásra találnak az Aradi Közlöny apróhirdetéseit utján.

Moszkvából Aradra jött urinő.

(Osak gazdagok és magyarok jutnak élelemhez.)

A napokban érkezett Aradra Moszkvából Goldenné asszony, aki aradi rokonait látogatta meg. Goldenné férje, bár Oroszországban született, angol alattvaló, egy moszkvai elektrotechnikai gyár üzleti vezetője. Tizenkét évvel ezelőtt ment ki az aradi asszony moszkvai nővérei látogatására. Itt ösmerkedett meg Goldennel, aki feleségül vette. A háboru előtt minden évben elfőtt Aradra Goldenné rokonai látogatására. A háboru óta most először juthatott Magyarországra viszontagságos utazás után. Az Aradi Közlöny munkatársa ma felkereste Goldennét, aki az alábbi érdekes dolgokat mondotta el:

— A háboru kitörésének évében Abbáziában üdültem. Már uton voltam Oroszország felé, amikor az idők zavarosak kezdtek lenni. A háboru kitörése Varsóban ért. Azonnal hazasiettem Moszkvába, hogy együtt legyek enyéim mel. Azóta elszakadtam Magyarországtól. A háboru alatt jó dolgunk volt. Sem engem, sem férjemet nem ért bántódás. Különben is Moszkvában a viszonyokhoz képest türehető volt az élet, amely csak akkor változott meg, amikor a bolsevikiek jutottak uralomra. Öt hónap óta különösen rosszak a moszkvai viszonyok. Az élelem ugyszólván teljesen elfogyott. Zsir, vaj, liszt nincsen. A nép valósággal éhezik. Moszkvában nagyon sok a magyar, akik külön élelmiszerraktárt létesítettek. A magyaroknak van élelmiszertük és van a gazdagoknak is, akik mindent megfizetnek, így egy negyven deka cukorért 70 rubelt is fizetnek. A háboru alatt rengeteg magyar hadifogoly fordult meg házunknál és valamennyit tőlünk telhetőleg támogattuk. Sajnos, aradi emberrel nem kerültem össze Moszkvában, pedig mindig kérdezősködtem aradiak iránt.

— Most, hogy Oroszországgal békében élünk, nem tudtam ellentálni a vágynak, hogy visszajöjjeek Magyarországra. Ugy terveztük, hogy férjemmel együtt jövök vissza, de ettől különböző okok miatt elállottam. Különben férjem, aki nagyon szereti a magyarokat, a háboru után magyar állampolgár lesz. Augusztus 16-án ültem vonatra Moszkvában. Egy marhaszállító-vaggonban helyeztek el, ahol velem együtt tizenegyen voltunk: legtöbbször osztrák-magyar tiszt, akik a hadifogságból tértek haza. Az első megálló-állomás Orza volt. Itt hatalmas embertömeg gyűlt össze. Ez gyűjtőállomás, a honnan az embereket tovább irányítják. A második állomás Baranovici volt, ez a rettenetesen piszkos és elpusztult fészkek, amely valaha szép város volt. Itt 500 emberre állították ki egy igazolványt. Kovelben nem találtuk meg azt az embert, akinél az igazolvány volt, de ez nem volt baj, mert mégis tovább engedtek. Cholmban tíz napot kellett töltenem. Itt engedélyt kaptam, hogy saját költségemen személyszállító vonaton utazhatom Magyarországra. Képzheteti, milyen jól eső érzés vett rajtam erőt, amikor magyar területre értem. Először Makóra utaztam ottani rokonaim látogatására. Aradon nem szándékozom sokáig tartózkodni, mert visszahuz a szívem a férjemhez és nővéreimhez.

— Önöket bizonyára érdekli, hogy milyen volt az élet Moszkvában akkor, amikor a bolsevikiek uralomra jutottak. Egy szép napon, azt hiszem az újságok is megírták, összefogták a franciákat, angolokat és a gazdag embereket és a börtönbe vetették őket. A férjemet is lefogták, de másnap már szabadon bocsátották, mert barátai, befolyásos emberek közbenjárta érdekében. Moszkvában naponta akadnak összeut-

Panamák a román hadseregben.

(A korrupció legsötétebb napjából.)

Bukarestből jelentik: Amióta a Bratianu-kormány viselt dolgainak megvizsgálására kiküldött parlamenti bizottság kissé lanyhábbul végzi a vizsgálatokat, ezóta egyre többen szólnak fel úgy a parlamentben, mint a lapok hasábjain is a volt kormány által, vagy annak tudtával elkövetett visszaélések ügyében. Napról napra mind több piszok kerül a felszínre, melyeket ha összefoglalnánk, azonnal világos lenne előttünk, hogy Románia katasztrófáját tényleg a Bratianu-fivérek üzelmiei érlelték meg és az ő machinációk döntötték romlásba a viruló, gazdag országot! Az utóbbi napokban újabb leleplezések történtek és pedig nemcsak az újságok hasábjain, hanem a szenátus ülésén is.

Verona Henry szenátor interpellálta a hadügyminisztert a dorohói „nyílt titok” ügyében. Egy nagyobb katonai raktár bérletéről van szó, melyet 1914-ben még 60000 lei vételárért kínáltak fel a hadsereg számára Dorohóban és ugyan ezeket az épületeket 1916-ban, az új tulajdonosok, egy Segal nevű kereskedő és Cismigiu oláh hadseregbeli százados már évi 100000 leiért adták haszonbérbe ugyancsak a hadseregnek. Ez ügyben aztán ez év elején vizsgálat indult meg és pedig egy másik ügy kivizsgálása kapcsán, a mennyiben ugyanis ugyanez a két egyén, társulva egy orosz főhadnaggyal, egy 65 ezer leiert vásárolt orosz raktárt 100000 leiert adott el a mult ősszel az oláh hadseregnek, illetve Bratianu Vintila hadügyminiszternek. Nevezettek a vizsgálóbíró annak idején le is tartóztatta, de később szabadonbocsátották őket s az orosz főhadnagy később megszökött. — Verona szenátor azt kérdezte a hadügyminisztertől, hogy meddig szándékszik eltérni, hogy a vásárlók szabadon járjanak és keljenek Jasszi utcán.

Harjen hadügyminiszter kijelentette válaszában, hogy a hadbíróságoknak annyi teendőjük van az előbbi kormány szerencsétlen kezű idejéből, hogy néha a nagy és sürgős ügyek is késedelmet kénytelenek szenvedni, de megnyugtatta

az interpellálót, hogy a büntetés mindenkit el fog érni, aki bűnös. Irgalmat a jelenlegi kormány nem fog ismerni senkivel szemben sem.

Dr. Rigler egyetemi tanár, jassii szenátor meg arra nézve kért felvilágosítást a hadügyminisztertől, hogy miért alkalmaztak a háboru alatt francia orvostanhallgatókat katoná-orvosi teendőkre, némelyiket évi 30000 lei fizetéssel is, amikor az általa javasolt román orvostanhallgatók alkalmazására nézve tett javaslatot nem akceptálta a hadvezetőség?

A hadügyminiszter erre is azonnal válaszolt és pedig azzal, hogy ezt az általa is elítélt módszert hivatalbeli elődje, Bratianu Vintila alkalmazta, kinek intencióit ő nem ismerheti és így azokért nem felelhet. Maga is belátja ennek helytelen voltát annál is inkább, mert a francia medicusok szorgalma és kötelességtudása sok kívánnivalót hagyott maga után. Ő azonban objektív és így kénytelen kijelenteni, hogy ez a román katoná-orvosi kar szervezetszerűségének tudható be részben. Az ügyet egyébként alapos vizsgálat tárgyává tételei és megfelelő rendszabályokat fog életbe léptetni.

A parlamenti felszólalásokon kívül a jassii „Tribuna” is gondoskodott egy újabb szenzációról. Nagy cikkben kimutatja, hogy a hivatalos felszólításra a háboru kezdetekor beszoigálatott vadász és céllövő fegyvereknek mi lett később a sorsuk? Ugyanis a hadtápparancsnokságok, auto mobilcsapatok és más külső hadszíntéri szolgálatot teljesítő tisztek kérték illetékes helyről, hogy engedjék meg nekik azt is, hogy hazájukat ők is fegyverrel védhessék és e célból az arzenálban összegyűjtött polgári fegyvereket követelték a maguk számára. Bratianu Vintila meg is engedte ezt s azután az innen 60—70 leiert vásárolt fegyvereket ezek a tisztek 2—500 leiert adták el vadászembereknek. A lap kijelenti, hogy ez a piszkos üzlet még ma sem szünetel és erélyes intézkedéseket kér a visszaélések megszüntetésére.

közések és lövöldözések. Amikor Mirbach gróft meggyilkolták, egész nap lövöldöztek a városban. Mi is azt hittük, hogy újból kitört a forradalom. Megtudtuk ugyan, hogy Mirbachot meggyilkolták, de egyéb eseményről nem értesültünk, mert lapokhoz nem juthattunk, a bolsevik lapok pedig csak forradalmi eseményeket közölnek. Ugy tudom, hogy magyar lap is meg fog jelenni Moszkvában.

— Most aránylag nyugalom van Moszkvában, bár még mindig nincs nagy biztonság a városban. Este tíz óra után már senkinek sem szabad az utcán mutatkozni. A színházak és mulató-helyek előadásai délután 6 órakor kezdődnek. Tíz óra után az egész város kihalt csak a vörös gárda patrulljai cirkálnak. A bolsevikiek különben az emeletekről kilakoltatták a lakókat és a lakásokban minden eshetőségre felkészülve ágyukat és gépfegyvereket helyeztek el.

— A mult év november 3-ika borzalmas nap volt. Ekkor győztek a bolsevikiek. Egész nap bombázták a várost, amelynek igen sok gyönyörű épülete elpusztult. Akkoriban nyolc napig ki sem mozdultunk a lakásból, a szobákat sem világítottuk ki. Ez a nyolc nap rettenetes volt.

— Még valamit a bolsevik állapotek jellemzésére. *Iól öltözött férfi, vagy nő nem mehet végig az utcán.* A bolsevikiek kifosztják és levetkőztetik a burzszoikat. A magasrangú tisztviselők egyáltalán nem kapnak fizetést, pénzhez csak a munkások jutnak. A műhelyekben nem a gazda kezéhez folyik be a pénz, hanem a munkások megbizottjához, aki a pénzt a munkások között osztja szét. A műhely tulaj-

donosa gyakran semmit sem kap. A legtöbb műhelyben ezért meg is szűnt a munka. Mi azt reméljük, hogy ezek az állapotok már nem tartanak sokáig és nemsokára ismét normális viszonyok lesznek Moszkvában.

Németország a vörös terror ellen.

(A japán kormány bukása.)

Tokióból jelentik hivatalosan, hogy a japán kormány lemondott. A terauki miniszterium állása már hosszabb idő óta megrendült. Az ellenzéki pártok és a nép jelentékeny része ellene volt a szibériai expedíciónak. Nagy politikai jelentősége volt a rizs zavargásoknak, amelyek a kormány ellen irányultak és amelyeknek folyamán a zavargásokat csak úgy lehetett elnyomni, hogy biztosítékot kaptak arra vonatkozólag, hogy a nyugalom helyreállítása után a kormány el fog távozni helyéről.

Tokiói jelentés szerint a kínai kormány jegyzéket küldött a cseh-szlávoknak, melyben őket mint hadviselő államot ismerte el.

Bécsből jelentik: Krakovszki herceget, a ki éveken át száműzetésben volt és legutóbbi vizsátért Pétervárra, az alatt a gyanu alatt, hogy része volt a szovjet-kormány ellen intézett összeküvésben, letartóztatták.

Berlinből jelentik: A Times jelenti, hogy a cseh-szláv brigádok helyzete Szibériában igen rossz. Ugy a felfegyverkezés, mint az élelmzés tekintetében a helyzet igen siralmas. A Times jelentése szerint a cseh-szlávok ellen harcoló hadseregek délnyugat felé sikeresen haladtak előre.

Frankfurtból jelentik: A Frankfurter Zeitung megbizható forrásból értesül, hogy a pétervári német főkonzul csatlakozott az ottani semleges diplomáciai testületnek a vörös terror elleni akciójához.

A rendőrség mozgó-ágya.

— Asztalokon alusznak az inspekción tisztek. —

A rendőrség végre erélyes tisztogatáshoz fogott. Végigjárta az összes szállodákat, közhelyiségeket s a szemle végén az inspekción rendőrtiszt elképedve kiáltott fel:

— Itt bizony minden piszkos!

Ugy történt az eset, hogy alig talált a rendőrség olyan szállodát és egyéb intézményt, ahol ne látott volna jó kövérre hizott apró állatkákat, melyről már Göre Gábor ur megmondotta, hogy — ember tőle nem menekszik, akár szalad, akár fekszik, akár megáll, akár lép, ez az állat mindig csip.

A rendőrség nem tehetett egyebet, mint oktatott, figyelmeztetett, tisztaságot követelt és büntetett.

Ez eddig helyes. Egy ilyen szemle végén azonban az inspekción rendőrtiszt végigtekintve az aradi rendőrség helyiségeim, szomorúan kérdezte:

— Hát itt kit büntessek meg? Itt is vakarni lehet a piszkot s lóto-futó állatkákban sincs hiány.

Ez a megjegyzés felkeltette a figyelmünket s elhaláloztunk, hogy rendőri riportot írunk a rendőrség helyiségeiről.

I.

A fogalmazó szobája előtt épen 20—25 ember áll. Válogatott társaság. Részben oláh cigányok, részben rácvárosi betörők, de vannak közöttük galíciai árdragítók is. Nincs közöttük egy se, aki a legutolsó esztendőben megmosdott volna. Olyan ellenben határozottan sok van, a kinek hajában és szakállában otthonosan érzi magát az a kis csipi-csupi bogár, melyet a német fermészetráji könyvek Menelaus királytól származtatnak. Tessék elképzelni azt a levegőt, mely ezek után az emberek után marad, nincs olyan léghuzam, mely azt onnan kivigye, sem olyan otkolon, mely ennek a szagát megillatosítsa.

Természetes, hogy az apró állatok nem mind távoznak el tulajdonosaikkal, mindig marad egy pár emlékül a rendőrségen is. Gondos háziasszonyok erre azt mondhatják, hogy mire való a lug, szóda, a szappan és a forró víz? Hjalha az olyan könnyen menne. De van ám gazdasági tanácsos is, ha mindjárt csak helyettes is. A múltkoriban a szörnyű piszkos láttára a rendőrtisztek csakugyan odafordultak a gazdasági hivatalhoz s arra kérték: suroltassa fel végre a rendőrség helyiségeit. Istenien naiv választ kaptak a jámbor rendőrök, a tanácsos ur azt mondta nekik:

— Az állam is csak egyszer suroltat egy éven. miért suroltasson a város többször?!

II.

Volt valamikor egy inspekción szoba is a rendőrségen. Ez azonban már csak a múlté. A rendőrségnek anélkül is szűk és alkalmatlan helyiségeiből egynéhányat elvett a háborus berendezkedés: odaköltözött a katonai-rendőrség, szaporodott a hivatalok száma... úgy hogy az inspekción szoba eltűnt, hősi halált halt. Emléke azonban megmaradt egy — ágy alakjában. Oh ez az ágy! Aki ezt nem látta, az hiába látta Versaillesben NIV. Lajos ágyát, vagy Mária Antoinette nyugóhelyét a Louvre muzeumban. Aki a rendőrség inspekción ágyát meg nem szemlélte, annak hiányzik egy fogalom a szótárából, az nem tudja milyen lehetett a nürnbergi kiúzókamara vagy egy éj egy galíciai fogadóban. Ez az ágy az úgynevezett mozgó ágy. Nem azért, mert négy lába van, ez az ágy nem megy, ezt viszik. Viszik a rendőrök és a poloskák. A rendőrök minden éjjel máshova viszik. Inspekción szoba nem lévén, minden éjjel annak a rendőrtisztviselőnek a szobájába hurcolják, aki épen inspekción tart. Ma a bünyű osztályon, holnap a nyilvánosság előtt, holnapután a harmadik helyen virraszt ez az ágy. Hogy miért viszik ide-oda? Az örök rejtelem. Ebbe az ágyba ugyanis — nem mer befeküdni senki. Nem babonaságból — irtózáshból. Ha ezt a rozoga vaságyat bünyűgyi muzeumba tessék, azt hiáné a szemlélő, hogy Papakosz-

lának vagy Gar el Hammának volt az éjjeli menedékhelye. Egy rongyos takaró fűdi a sárgává piszkult ágyneműeket, melyek mögött az élsdiék milliói várják szomjas ajkkal, hogy rendőrvért ontsanak. Az idősebb rendőrtisztek messze húzódva az ágytól — egy öreg hivatalszékben asztalra borulva töltik inspekción éjszakáikat. A fiatalabbak azonban serlockholmesi ötlettel egy asztalon fekszenek végig; lábuk persze a hosszabb legényeknek lecsüng az asztal végén.

Egy ilyen éjszaka felér egy rendőri kiváltással.

III.

Ez azonban a dolognak még csak az első része. Mert 24 órai szolgálat után, midőn a tisztviselő hazafelé megy s puhafehér ágyában ki akarja magát pihenni; elébe áll a tiltó angyal, a feleség.

— Isteni voltunk egy ilyen jelenetnek is.

A fiatal rendőrtiszt boldogan rohant a kinos éjszaka után hazafelé, felsége az ablakból kihajolva várta s a kölcsönös üdvözlés után a következő párbeszéd zajlott le közöttük:

— Pá drágám, de most menjen...

— Hova? — szolt szomorúan az inspekción áldozata.

— Most szépen elmegy a gőzfürdőbe, ott rendbeszedi magát, a ruháját keféltesse ki a fürdőszolgával, aztán, ha úgy érzi, hogy mindent elhagyott, ami fölösleges, akkor majd itthon átöltözik s beeresztem a szobába...

Ugy bizony, az inspekción rendőrtisztnak először Zimmerrein-ná kell magát tennie, csak úgy szabad belépnie a tiszta háziszentélybe.

A rendőrtisztek kérelmeztek már ez ügyben egynéhányszor Pontiusától — a főkapitányig. Rámutattak a tarthatatlan állapotokra, de semmi pozitív eredményt nem értek el. A rendőrség helyiségei maradtak tovább is olyanok, mint voltak s az inspekción ágyat mozgatják tovább is a rendőrök és poloskák.

Ugy halljuk, hogy most már a közgyűlés elé viszik panaszukat a rendőrtisztek...

Megdrágult a vallás is.

(Ezrökbe kerül az „eszrog“.)

A zsidóságnak hangulatos, költői levegőjű megemlékezése a nyolc napra terjedő sátoros-ünnep, melynek nemes és történelmi tradícióit évezredek vették át hűségesen a föld minden részén élő hitbuzgó zsidóság. A pusztában való negyven esztendői kóborlást szimbolizálja ez az ünnep és a stilszerűség okából a hitű emberek ilyenkor sátrakat készítenek az őszutó zöld ágból és nyolc napon át ezekben a rögtönzött sátrakban laknak. Az ünnephez és rituális ceremóniákhoz tartoznak egyéb rekvizitumok is. A kora reggeli imádságot ugyanis — a régi kor hagyományához képest — délszaki növényekből készült csokorral a kezükben végzik és ehhez tartozik még a távoli keletnek illatos pálma-gyümölcse is, a citromhoz hasonlatos „eszrog“, melynek hazája Egyiptom, Korfu szigete, de silányabb fajtákat, a béke idején, szállított Olaszország is.

Hogy erről bővebben megemlékezünk, tesszük, ezt annak konstatálására, hogy a háboru ötödik esztendőjében, a sátoros-ünnep is megdrágult, még pedig hatalmas arányokban. A délszaki növényeket még valahogyan beszerezhetik, annak szállítása nem ütközik különösebb nehézségekbe, de a sátoros-ünnep rohamosan közeledt és Aradon, ahol rendes körülmények közt a hitközség hat darabot szokott vásárolni, mindent elkövettek, hogy legalább a főrabbinak szerezzenek egy eszrogot. Telefonáltak, sürgönyöztek a föld minden tájékára, már azzal is próbálkoztak, hogy Temesvár, Nagyvárad és Arad együttesen keressenek vagy küldjenek ki valakit, aki a központi hatalmak országában felhajtja a rituáléhoz szükséges gyümölcsöt. Ez sem járt sikerrel. Nem pedig azért, mert az egzotikus fajtájú citromot sehol se lehetett beszerezni. A neologok legalább nem tudnak eszrogot teremteni. Akik Budapesten jártak a múlt héten, ugyan azt mondták, hogy 1200—1500 koronáért lehetett kapni, de a készletet elkapodták az ortodox hitközsé-

gek. Például egy aradi ur csütörtökön a keleti pályaudvaron látott igen sok olyan utast, akinek kezében papirosba csavart pálmaág és dobozban nagy gonddal őrzött eszrog volt és ezek az emberek elmondották, hogy 1200 koronáért vásárolták.

Nagyváradon is nagy volt a busulás az eszrog miatt. Két esztendővel ezelőtt, ilyenájt, egy hitű lelkes ember, Gábel Jakab tanító utazott Svájcba, kitette magát tengernyi kellemetlenségnek, viszontagságnak — de mégis csak vitt aváradí zsidóság örömeire eszrogot. Ma már azonban összesen négy darab jutott el a pálma-gyümölcsebből Nagyváradra és csak ama kiválasztottak számára, akik egy kis vagyontól áldozhattak érte. Egy darab eszrog ugyanis, mely békében 70—90 fillér, a háboru első esztendőjében néhány korona volt, ma kétezer koronába került és a ritkaságot is Németország szállította Törökországból. Nagyváradon, érdekesnek tartjuk felemlíteni, Hágér visniti rabbi és Ulimann Sándor, az ortodox hitközség elnöke hozatott eszrogot 2000—2000 koronáért és az ortodox hitközség rendelt még két kisebb darabot 2500 koronáért. A háboru tehát a vallási tradíciókat is alaposan megnyirbálja és szinte lehetetlenné teszi az ősköltől örökölt rituális formák betartását. Érdekes, hogy Reich Sándor Szent János-utcai kereskedőnek 37-ik gyalogezredbeli hadnagy fia Dalmáciából küldött egy eszrog-ot apjának, aki a ritka gyümölcsöt a különös megbecsülés jeleként, Fuchs Benjámin főrabbinak ajándékozta.

Megjárta a bizonyítékaival.

(A háziur maga fizet a lakók helyett.)

Az aradi járásbírószágon működő lakbérleti bizottság Éles Simon járásbíró elnökelete alatt tartott ülésében igen érdekes döntést hozott.

Fritsch József, a gázgyár pénztárnoka hosszú idők óta keresett lakást, míg végre a Bercesényi-utcában Sandrik Károly házában talált egyet. Azonban csak kényszerűségből vette ki mert üzlethelyiséget is kellett fizetnie, minthogy a házigazda csak úgy volt hajlandó bérbeadni a lakást, ha a lakó, soha életében semmiféle kereskedést nem folytatott; a boltot is átveszi. Ez meg is történt.

A lakbér megállapításnál azonban differenciák támadtak a lakó és a házigazda között. Sandrik, ki vidékről jött Aradra, Derestye Vilmostól vásárolta a házat és 2400 korona bért követelt a három kis szobából és üzlethelyiségből álló részletért. Fritsch ezt el is fogadta. Azonban az üzlethelyiséget csak 700 koronáért tudta kiadni és így az ő lakása 1700 koronába került volna. Az ügy a városi Lakáshivatalhoz, majd a lakbérleti bizottsághoz került, ahol a házigazda arra hivatkozott, hogy ő nem adhatja olcsóbban azt a lakást, mint a mennyiért már egyszer a volt házigazda, Derestye Vilmos bérbevette volt tőle. Állítása szerint az is 2400 koronát fizetett. Erre Fritsch 1800 koronát ajánlott fel és azt vitatta, hogy a régi lakó se fizetett a háztulajdonosnak többet. Sandrik felmutatta a szerződést, melyet a volt bérlővel kötött, de nagyon furcsán járt ezzel a bizonyítással. Derestye ugyanis kijelentette, hogy a szerződésben ugyan nagyobb összegek vannak kitüntetve, de ez csak azért történt, mert ő a házigazdára akarta animálni Sandrikot és azért a lakók házbéret nagyobb összegben mondotta be, a differenciákat a sajátjából fizette meg.

A bizottság eme vallomás hatása alatt 1800 koronában állapította meg Fritsch lakbérét.

MŰVÉSZET.

* A Kölcsey Egyesület első zsurián (szept. 29. d. u. 5) Alexander Bernát a Művészet forrásairól tart előadást. Nem tagok két koronáért válthatnak jegyet a kulturpalota könyvtárában.

— A piskii posta tolvaj alkalmazottjai. *Dévról* jelenti tudósítónk: A csendőrség letartoztatta a piski-i posta három alkalmazottját, kik a nyomozás adatai szerint három év óta gázsmáltak meg és tüntettek el minden értékesebb postacsomagot. Három év óta a piski-i posta súlyos gyanu alatt áll, a nyomozás több ízben megakadt a tolvajszövetkezett ügyességén, mellyel bűnjelét mindig eltüntetni sikerült. László Elek piski-i őrsparancsnoké az érdem, hogy lankadatlan buzgalommal folytatott nyomozás eredménye gyanánt sikerült Kothai György, Radó Dénes, Gerner Péter postaalkalmazottak személyében a tetteseket letartoztatni, ezek bűnjelét bevallották s most a dévai ügyesség fogházában várják a további fejleményeket. A szövetkezettnek igen kiterjedt háziorvosi rendszere is volt: 20—25 személy áll annak gyanuja alatt, hogy a lopott pénzt, kicső pénzen megvásárolva, kereskedett vele. Az orgazdák egynémelyikénél — kiknek most a további nyomozás érdekében nem közzétettük — megtartott házkutatás alkalmával sok bűnjelt meg is találtak. Az orgazdák is a piski-i közönség különféle rétegeiből kerültek ki, de még a közeli falvakban is voltak orgazdák, közöttük különösen Zsunye Józsefné, ki az egyik tettesnek, Gerner Péternek kedvese is volt. A nyomozást vezető őrsparancsnok többek közt egy finom szövetből készült nadrágot talált az egyik tettesnél. Kérdésére, hogy honnan van, a tettes azt felelte: Aradon vette fiának. Az őrsparancsnok nyomban rásütötte, hogy a fia középtermetű, a nadrág pedig ugyancsak magas termetű férfi számára készült, mire a tettes beismerte, hogy szintén postacsomagból vette ki. A nadrág kikutatása alkalmával egy mértékjegyzéket találtak Popovics Ottó névre kiállítva. Ugy nevezett, valamint a kísítőt ezuton is felhívják jelentkezésre.

— Akol nincs, ott a miniszter sem vehet. A közlekedési miniszterium leiratban értesítette Lócs Rezsőt, mint a közlekedési vállalat vezetőjét, hogy a Máv. jóléti bizottsága számos takarmányt kért. Leiratában utasítja a helyettes polgármestert, hogy a Máv. jóléti bizottság tagjait saját hatáskörében lássa el takarmánnyal és e végből engedélyezzen részükre számos takarmányra szóló vásárlási engedélyt. Lócs Rezső ma értesítette a közlekedési miniszteriumot, hogy az utasításnak nem tehető eleget, mert magának a városnak sincs eleghető takarmánya.

— Negyven korona egy kiló szalonáért. *Özvegy Varga Albertné*, kinek a Deak Ferenc utcában van hentesüzlete, állott ma Weil Károly alkalmi bírő előtt a szalonna maximális árának kifizetéséért. *Özvegy Nyágyu Vazulné* jelentette fel az árdragító asszonyt, mert a szalonna kilóját 40 koronáért akarta adni. — Ugyancsak e miatt tett feljelentést ellene egy polgári rendőr is. *Özvegy Varga Albertné* tagadta a kihágási bírő előtt az ellene emelt vádat, azonban a tanuvallomások alapján Weil Károly dr. beigazoltnak látta az árdragítást és ezért Varga Albertné elítélte 8 napi elzárásra és 100 korona bírságra.

— A balesetek napja. Ma a rendőrségen három balesetet jelentettek be. Keresztési Gyuláné ségai 32 éves napszámosnő a Dániel-nosztán tengeri törésnél megcsuszott és a sarlóval a lábát elvágta. Beszállították a kórházba. Egy másik balesetet a Hungária parutnyárból jelentettek a rendőrségnek, ahol Müntermüller Ferencné munkásnő egy göngyölítő gépbe vigyázatlanságból beledugta a jobb kezét, melyet a gép összezuzott. A mentők elszállították a vigyázatlan asszonyt a kórházba. Máris Demeter napszámos szintén vigyázatlanságának lett áldozata. Egy kézierőre berendezett cséplőgépnek fogaskerekei közé nyult és a gép a jobb kezét eltörte. Márist is a kórházba szállították a mentők.

— Száritott törköly sertés hizlalásra. A száritott szőlőtörköly kitűnően bevált, mint állati takarmány, különösen sertés hizlalásra igen alkalmas. Lócs Rezső helyettes polgármester ma utasította Halmos Dezsőt, a közlekedési vállalat üzemvezetőjét, hogy lépjen érintkezésbe a pálosi szeszfőzde szövetkezettel, kösse le ezuton ugy Arad város, valamint a megye várható száritott szőlőtörköly mennyiségét.

Tizenkét tagu család az utcán.

(Kilakoltatás és visszahelyezés a sötét estben.)

Ma este 7 óra tájban a Csernovics Péter utcában nagy néptömeg verődött össze a Stoll-ház előtt, ahol szomorú háborús jelenet játszódott le. A ház tulajdonosa kilakoltatta lakóját, Heisler Jakab aradi borkereskedőt, aki 12 gyermek atyja. Heisler egyáltalán nem tudott Aradon lakást találni. A közönség nagy részvételt volt a hajléktalanná vált család iránt. Heisler sztoikus nyugalommal fogadta a részakadt csapást és bizott abban, hogy majd csak érkezik valahonnan segítség. És csakugyan Seres Ferenc lakáshivatali elnök humanitásának és Kertész Miksa dr. ügyvéd fáradozásának köszönhető a Heisler-család, hogy az éjjeire visszakerült lakásába. Ez egyike a legérdekesebb lakásügyeknek, amelynek előzményei a következők:

Özv. Stoll Károlyné örökösei: Stoll Béla és Miksa Csernovics Péter-utca 23. számú házukban hat szobás lakást adtak bérbe Heisler Jakabnak évi 2000 korona bérért. Stoll Béla ez év márciusában felmondotta a lakást. Heisler a felmondás elfogadását feltételhez kötötte és pedig ugy fogadja el a felmondást, ha lakást kap. Stoll ekkor azt ajánlotta, hogy Heisler vásárolja meg a másik házat s ekkor nem kell lakás után néznie. Heisler harminc napos opciót kapott és nem is nézett lakás után. Stollnak írásbeli nyilatkozatot adott, hogy a felmondást minden feltétel nélkül elfogadja.

Elmult a harminc nap. A házvételből azonban semmi se lett, mert nem tudtak megegyezni. Így tehát Heisler augusztus 1-re elfogadta a felmondást, de nem ment ki a lakásból. Stoll ekkor a járásbíróshoz felmondási keresetet nyújtott be, kérve Heisler Jakab kilakoltatását. Heisler Jakab azzal védekezett,

hogy Stoll őt az opcióval megtévesztette. A járásbíróshoz azonban helyt adott Stoll kérelmének és kimondotta, hogy Heisler szeptember 15-én köteles a lakásból távozni.

Ekkor Stoll bejelentette a Lakáshivatalban, hogy a megüresedő lakást nem adja bérbe november 1-ig, mert renováltatni akarja. Kertész Miksa dr., Heisler ügyvédje tudomást szerzett erről és nyomban kérvényt nyújtott be a Lakáshivatalhoz, hogy rekvirálja a lakást Heisler részére. Stoll azzal érvelt a rekvirálás ellen, hogy a lakást javíttatni kell. Kiszálltak a város szakértői, akik megállapították, hogy négy szoba használható és csupán két szoba és a mellékhelyiségek szorulnak reparálásra.

A Lakáshivatal lerekvirálta a lakást Heisler részére és kimondotta, hogy a mellékhelyiségeket is használhatják Heislerék, amíg a reparálást megkezdik. Kimondotta a Lakáshivatal azt is, hogy ez a határozat végrehajtandó az előterjesztésre való tekintet nélkül.

Stoll erről tegnap tudomást szerzett. Rögton kérvényt nyújtott be a járásbíróshoz, kérve a kilakoltatás végrehajtását. A bíróság ezt el is rendelte. Ma délután megjelentek a végrehajtók Heisleréknél és kitérték őket az utcára.

Kertész dr., aki este értesült a történetről, felkereste Seress Ferencet és arra kérte, segítsen a szerencsétlen Heislerékn. Seress Ferenc késő este felment hivatalába, írásba foglalta a véghatározatot, amely szerint a rekvirálást végre kell hajtani. Utasította a rendőrséget, hogy a határozatot hajtsa végre. *Berezec Ferenc* ügyeletes rendőrkapitány két rendőr segítségével este visszazállította Heislerékat lakásukba.

— *Ecet-hamisítók — vigyázat!* *Angel István* dr. városi főjegyző az illetékes miniszterium leirata alapján közli a kereskedőkkel, hogy az ecet és ecetsav hamisításának megakadályozására és annak forgalomba hozására intézkedések történtek. A bíróságok a legszigorubb utasításokat kapták, hogy a hamisítók vagy hamisított áruk forgalomba hozóit a gazdasági törvények szigorú paragrafusaival sújtásák.

— *Repülés jótékonyági célokra.* Az ezüst kereszt azt tervezi, hogy a rokkantaknak javára a háboru után rövidebb és hosszabb repüléseket rendez ugy Bécsből, mint Budapestről, amelyeken utasok, hölgyek és urak részt vehetnek. A társaság igazgatója *Biczó Sándor*, a múlt héten a katonai hatóságok engedélyével már próbaképen Wienből Krakóba, onnat Lenbergbe és Kiewbe és vissza Wienbe repült és a próba kitűnően sikerült. Fölvilágosítással szívesen szolgál a fentnevezett ur, Wien I. Bäckerstrasse 8. sz.

— *Gyilkos merénylet egy orosz fogoly ellen.* Ma délelőtt tizenegy óra körül telefonon jelentették az aradi katonai rendőrségnek, hogy a Lovarda-utcában orosz foglyok gyilkolják egymást. Katonai őrsjárat sietett ki a helyszínre, ahol ekkor már nagy csődület volt. Kiderült, hogy nem orosz foglyok veredtek, hanem egy honvéd katona megtámadott egy orosz foglyot, akit doronggal félig agyon is vert. A katonai rendőrök alig tudták kiszabadítani a szerencsétlen oroszot a garázda honvéd kezeiből. Életveszélyes sérülésekkel mentőkocsin szállították be az orosz foglyot a járványkórházba, merénylőjét pedig a katonarendőrök letartóztatták. A merénylő neve *Retyezdi János* kettős honvéd őrzető, aki nemrég tért vissza orosz fogságból. A megtámadott orosz *Jareszin Oknyevnek* hívják. Arad város közlekedési vállalatánál volt alkalmazásban, ahol jóra való, rendes embernek ismerik. Valószínűnek látszik, hogy nem ő kezdeményezte a veredést, hanem *Retyezát*, aki

különben híres veredő és garázda viselkedésével már többször meggyült a baja a rendőrséggel. Szemtanuk előadása szerint *Retyezát* minden látható ok nélkül támadott rá egy hatalmas doronggal az oroszra, aakit csaknem agyonvert. A szerencsétlen orosznak fejt és arcát összetörte a brutális honvéd. Állapota nagyon súlyos.

— *Aki hamis rummal szélhámoskodik.* Különös kalandban volt része ma délelőtt 10 óra tájban Szabadi Anna Andrassy-téri gyümölcsárusnőnek. Megjelent a bódéja előtt egy fekete ruhás, 30—40 év körüli vörös bajszu ember, akit csak látásból ismer, egy kiló szőlőt vett tőle 5 koronáért és kérte, hogy egy huszkoronásból adjon neki vissza. A leány kiszámolta elébe a pénzt, amit az idegen zsebre vágott és felugrott a csomaggal együtt az arra haladó kisvasutra, közben azonban még letegett a gyümölcsátor asztalára egy üveget, azt mondotta, hogy rum van benne, a husz koronást nem találja, kárpótlásul adja helyette a rumot. A leány sem volt rest, a kisvasut után szaladt, a városháza előtt utol is érte, ahol kérdőre vonta a szélhámost, aki a 15 koronát és a szőlőt hamarosan visszaadta és az állítólagos rumot is Szabadi Annánál hagyta. A gyümölcsárusnő bejelentette az esetet *Szecsokovszky Teofil* rendőrfogalmazónak. A rendőrség most nyomoz a szélhámós után, akinek rumjáról a városi vegyész megállapította, hogy ártalmas pancsolt barna folyadék.

— *Egy hordó bejelentés.* A földművelésügyi miniszterium legutóbbi rendelete alapján elrendelte a hordók záralás vételét és kötelezővé tette a hordókészleteknek szeptember hó 20-ig való bejelentését. A vármegyénél érdeklődtünk ma a bejelentések száma felől és meglepetéssel vettük tudomásul, hogy ezideig egyetlenegy bejelentés történt. Azokat a gazdákat, akik ezideig nem jelentették be hordókészletüket, szigoruan megfogják büntetni.

HIREK.

Nagyarányu osempészés Hátszegré.

(Lefoglalták a főügyész élelmiszereit.)

A budai Mészáros-utca 2. számú házból tegnapelőtt két hatalmas ládát szállítottak egy fuvaros kocsi. A ládák 6—8 métermázsa súlyt képviseltek, a fuvarosokcsikok ugyancsak szálltak, amíg a kocsi rakták. A kocsi aztán lassu menetben a Déli vasut felé indult s mellette Reich Pál, a székesfővárosi vízművek szolgája haladt felvigyázóként. Amikor a kocsi a Krisztina-térre érkezett, az ott posztoló rendőrszemnek feltűntek a hatalmas, leszöggett ládák és megállította a kocsit. Amikor pedig a ládák tartalmáról sem a fuvarosokcsikok, sem pedig Reich nem tudott kielégítő felvilágosítást adni, az egész társaságot a ládákkal együtt az első kerületi kapitányságra kísérte, ahol dr. Berkes Vilmos rendőrkapitány vette át az ügyet.

A nyomozás során kiderült, hogy a szállítványt Deák Mór, a székesfővárosi vízművek felügyelője akarta öccsének, Deák Lajos ügyvéd, hátszegi főügyésznek Hátszegré elküldeni. A ládákat felbontották és bennük rengeteg élelmiszert találtak. A háztartásban szükséges összes élelmiszerek voltak ott felhalmozva: liszt, cukor, kávé, tejkonzerv, hadiszappan, kukorica, griz, köleskása több métermázsa mennyiségben, egyedül a finom nulláslisztből volt 110 kilogramm a ládákban elhelyezve. Azonkívül tíz egyliteres palack is volt bennük szeszes italokkal megtölve.

Berkes kapitány kérdésére a ládákat kísérő Reich Pál elmondotta, hogy a szállítvány feladásával Deák Mór bizta meg azzal a kikötéssel, hogy a feladás a kincstár terhére történjék és a ládákat 3000 korona értékre biztosítsa. Ő hivatali feljebbvalója utasítása szerint járt el, az árucsempészésben semmi részese sincs.

A rendőrség lefoglalta a ládákat, lepecsételte, egyúttal azonban helyszíni vizsgálatot tartott a Mészáros-utca 2. számú házban, ahonnan a feladás történt, annak megállapítására, hogy honnan jutottak ily nagymennyiségű élelmiszer birtokába. A házban a hátszegi főügyész családja lakik és amikor a rendőrség emberei megjelentek, a szekrényekben és más egyéb eldugott helyeken még több elszállításra váró élelmiszert találtak, csak zsirból volt egy fél métermázsa a hátszegi főügyész szalonjában elrejtve, amit a rendőrség szintén lefoglalt.

A házbeli elmondották, hogy egyrészt a főügyész küldött állandóan élelmiszereket, másrészt pedig Deák Mór is nap-nap után expedált árucikkeket, amelyeket azután a család Hátszegré akart elszállítani.

A rendőrség a csempészés ügyében a vizsgálatot abban az irányban is folytatja, hogyan volt az lehetséges, hogy amikor Budapesten minden jegyre kapható és a közönségnek órákig kell ácsorognia a boltok előtt, a székesfővárosi vízművek igazgatója métermázsa számra tudta az élelmiszereket a hátszegi főügyész családjának szállítani?

Berkes kapitány ma délelőtt 9 órára idézte be Deák Mórt, hogy kihallgassa ebben az ügyben.

A bácskai főispán távozása. Szabadkáról jelentik: Megbízható értesülés szerint Balogh Ernő Bács megye, továbbá Zombor és Szabadka főispánja rövid időn belül megváltik állásától, mert a közlelmiszerei miniszteriumba kerül államtitkári címmel. Balogh egy esztendő főispáni tevékenysége alatt igen eredményes működést fejtett ki a hadsereg és a polgári lakosság ellátása körül. Ezért a kormány főgabb munkakört akar neki biztosítani.

Jogi és közigazgatási ügyosztály a városnál. A városvezetési bizottság közigazgatási csoportja Green Nándor főkapitány elnökletével ma délelőtt fél 12 órakor ülést tartott. Az ülésen a városi közigazgatás újjászervezését tárgyalták. A bizottság ugyanis egy külön jogi és közigazgatási ügyosztály felállítására nézve akar javaslatot tenni a törvényhatósági bizottságnak, amelynek módózatait beszélték meg ez alkalommal.

— Elismerés Arad közlelmizéséért. Halmos Dezső, a közlelmizési vállalat ügyvezető igazgatója a lakosság téli szükségletének biztosítása céljából Nagy Ferenc államtitkárnál volt kihallgatáson. Az államtitkár megígérte, hogy igyekezni fog oda hatni, hogy Arad városa a legelőbbben legyen kielégítve. Kilátásba helyezte, hogy a város még 1200 sertést kapjon az 1300-on kívül. A kiutalt 30 vagon burgonyát, valamint a szükséges korpát is legelőbb időn belül megkapjuk. A drágaság enyhítésére a közlelmizési miniszterium házi szárnyasokat fog a város részére kiutalni, a melyből első sorban is a szegényebb néposztály fog részesülni jegy ellenében. Az államtitkár a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott az aradi közlelmizés vezetéséről és azt mondta, hogy ezen elismerését azzal fogja bizonyítani, hogy igyekezni fog oda hatni, hogy a város kivánsága első sorban nyerjenek elintézés. Kétségtelen, hogy a közlelmizési viszonyok jelentékenyen megjavultak Aradon, a miért az érdem ta gadhatatlanul az új vezetőséget illeti. Örvedetes, hogy végre Budapesten a közlelmizési miniszteriumban is megváltozott a hangulat Arad irányában, amiért ugyancsak Löcs Rezső helyettes polgármestert és Halmos Dezső ügyvezető igazgatót illeti az elismerés, akiknek köszönhető az is, hogy Arad téli szükséglete már most nagy mértékben biztosítottak látszik.

— Gyorsvonatok borzalmas karambolja. Drezdából jelentik: Tegnap este 10 óra hat perckor a lipcei D.-vonat, amely már mérsékelt sebességgel haladt, összeütközött a Rischauer-Platzon álló berlini D.-vonattal. Az utóbbi vonatnak azért kellett megállania, mivel egy előtte haladó személyvonat géphiba miatt elzárta az utat. A vasuti szerencsétlenségnek eddig 32 halottja és 28 súlyosan sebesültje van. A szerencsétlenül járt gyorsvonaton volt Baermeier dr., volt osztrák kereskedelmi miniszter is, akin ugyan semmiféle külső sebet nem lehetett megállapítani, minthogy azonban belső fájdalmakat érzett, orvost hívtak hozzá.

— A megbántott zsidóság védekezése. Budapestről jelentik: Az Országos Izraelita Iroda a következő közleményt adta ki: A magyar zsidóság összes rétegeit nagyon felizgatták azok az események, melyek most már újabban a hatósági organumok, sőt a katonaság bevonásával egyéni biztonságuk és istentiszteletük sentsége ellen irányultak és a melyek a zsidóság polgári jogait olyan mélyen sértik. A zsidóság, amely mélyen megbotránkozik azokon a valótlán vádakon, melyek ifjúsága ellen és a háboruban való részvétele ellen irányulnak és amelyek ellenében az illetékes helyekről sem nyert kellő védelmet és megfelelő elégtételt. Ezek a mélyen elszomorító jelenségek, melyek a hazafias zsidók érzelmeit a legmélyebben bántják, most már önértüknek és jogaik hatásos védelmére készítik őket. Az illetékes vezető zsidókörök csilapítólag igyekeznek ugyan hatni az érzelmeiben és jogaiban mélyen sértett felekezetre, de nem zárkoznak el az elől, hogy módot ne nyujtsanak a zsidóságnak arra, hogy nyíltan és határozottan tiltakozzék a lehetlenségek és jogtalanságok ellen és hogy polgári, egyéni és hitügyeinek védelmére kellő módon szervekedjék. A zsidóság pártkülönségre való tekintet nélkül már október havában országos gyűlésen fogja ezt az ügyet megfelelő nyilvánossággal tárgyalni.

— Eljegyzések. Spitz Tivadar Zam eljegyezte Deutsch Pannika urleányt, özvegy Deutsch Zsigmondné leányát Magyarankizsáról. — Fleiszig Armin, Fleiszig és Hirschfeld cég baltája eljegyezte Hubert Ilonkát. (Mindem külön értesítés helyett.)

— Az aradi gyermekrendőrség tagjait, valamint az egyesületbe ezután belépni szándékozó gyermekbarátokat kedden délután 6 órakor a városháza emeleti tanácstermében tartandó értekezletre meghívja az elnökség. — Ezen értekezleten fognak kiosztatni a rendőrségi igazolványok, egyúttal a jelentkező új tagok felvétetnek. Kéri az elnökség a tagok teljes számban való megjelenését.

— Keresk. szakoktatás. Okt. 1-én új tanfolyam veszi kezdetét. Könyvelés, gyors- és gépirás, számtan stb. Beiratkozások Engel gyors- és gépiróiskola Lázár Vilmos-u. 2.

— A Marta-gyár új főtisztviselői. A Marta-gyár rohamos fejlődése, amelyet szakadatlan építkezés tesz évek óta szemléltetővé, arra készíti a gyár igazgatóját, hogy a kibővült munkakörnek megfelelően főtisztviselőkké léptesse elő következő munkatársait. Ily. báró Bedeus Károly mérnök, gyártási főnök, Busztin Sándor mérnök, az alvázszerelde vezetője; Gadi József garazs-főnök; Horváth Ferenc mérnök, reige-főnök; Kayser György mérnök, az ellenőrzőosztály vezetője; Kloss Vince mérnök, a szerelde vezetője és Martos Vilmos a levelezési osztály vezetője. Örvedetes adaléka a Marta karrierjének, hogy az új főtisztviselők száma majdnem akkora, mint a hány tisztviselővel a gyár nem sok évvel ezelőtt megkezdte működését.

— Pályázat a kulturpalota igazgatói állására. A mai nap folyamán a kulturpalota igazgatói állására beadta pályázatát Olasz Pál aradi hírlapíró. Vele a pályázók száma háromra emelkedett.

— Szerencsétlenség a vadászatou. Bemény Béla 33. gyalogezredbeli főhadnagy, Jäger Antal aradi építész és Menrath Dezső zsigmondházi malomtulajdonos vadászni mentek Zádorlakra. Hajtónak magukkal vitték Peszta Zsigmondot. A Maros partján kezdték meg vadászatot, amely sikerrel is járt, amennyiben vadkacsát löttek. A kacsák azonban a Marosba estek, amire Menrath Dezső zsigmondházi malomtulajdonos letette a fegyverét és vadász kutyájával igyekezett a vízbe esett zsákmányt megszerezni. Azonban fáradozásait siker nem kísérte és úgy elindult a társai után, akiket csakhamar he is ért. Együttesen indult a társaság hazafelé. Hátul jött utánuk Peszta Zsigmond a hajtó, vállán Menrath Dezső fegyverével. Alig haladt azonban a kis társaság egy rövid utat — lövés dördült el és Menrath Dezső balkarjához kapva összerogyott. A szerencsétlenül járt malomtulajdonost beszállították a megyei közkórházba, ahol ma balkarját tőből le kellett vágni. A rendőri vizsgálat kiderítette, hogy Peszta Zsigmond, aki fegyverét vitte — a kakast csattogtatta és így sült el a puská. Így történt a szerencsétlenség, amely Menrath Dezső balkarjába került. A rendőrség gondatlanság miatt megindította Peszta Zsigmond ellen az eljárást.

— Halálozás. Az aradi iparos társadalmat súlyos veszteség érte. Meghalt Stojakovics Milán nagyvágó, a mézáros és hentes ipari szakcsoport elnöke. Az elhunyt intelligens, széleslátókörű, talpig becsületes tagja volt Arad társadalmának és halála mindennél öszinte részvétet keltett. Kedden fél négy órakor temetik a Közép-utca 6. számú házból.

Lutwák Izsák aradi kereskedő hosszasan szenvedés után meghalt. Ma temették az izraelita temető halottas házából.

— Ég a modorlakai erdő. Ma délután elterjedt Aradon a hír, hogy nagyszabású tűz pusztítja a modorlakai erdőt. A hír valónak bizonyult s a modorlakai telefonon tudatták a tűz terjedését az aradi térparancsnoksággal. Fiedler Imre őrnagy térparancsnok azonnal intézkedett és rövidesen egy munkásszázad teljes felszereléssel indult, hogy a tűz tovább terjedését megakadályozza. A motoros különvonatba már be is szállott a tűzoltó-század, midőn a parancsnokság értesítést kapott, hogy a tüzet a modorlakaiaknak sikerült lokalizálniuk. Mint értesülünk: a kár jelentékeny.

— Kilenyszáz vagon tűzifa. Az Országos Faértékesítő Szövetkezet ma délben telefonon értesítette Löcs Rezső helyettes polgármestert, hogy a város lakosságának tűzifával való ellátására 900 vagon fát utalt ki. A Mairovitz-cégtől 300 vaggont, Mahler-cégtől 200 vaggont, gróf Zelenski birtokáról 200 vaggont és gróf Potocky erdejéből szintén 200 vagon fát. A tüzelőfa megszerzése kiváltképen Kotzander Ignác fakereskedő érdeme, aki csak nagy utánjárás után tudta a város közönsége részére a 900 vagon fa kiutalását az illetékes helyen kieszközölni. A tüzelőfa szállítását már a napokban megkezdik.

— Állatrekvirálás Aradon. A földmívelésügyi miniszterium leiratban utasította Löcs Rezső helyettes polgármestert, hogy rekviráljon Aradon 31 darab szarvasmarhát. A helyettes polgármester ez ügyben megtette a kellő intézkedéseket.

Bosznia Hercegovina a magyar korona alá kerül.

(Küszöbön a délszláv kérdés megoldása.)

Bécsből jelentik: A délszláv kérdéstről még egyre tanácskoznak Bécsben. Vasárnap *Spitzmüller* közös pénzügyminiszter volt kihallgatáson. Ez az audiencia már részben *Tisza* István gróf telefonjelentése alapján új lökést adott a probléma további fejlődésének. *Tisza* holnap vagy holnapután kihallgatáson jelenik meg a királynál, de döntést még ez sem fog hozni, mert előbb még *Wekerlét*, *Huszareket* és *Buriánt* kívánja a király meghallgatni, sőt figyelembe kell venni *Szarkotics* tábornok kihallgatását és *Spitzmüller* báró sarajevói látogatását.

Az entente ezalatt külön délszláv konferenciát is csinált. A *Petit Parisien* szerint ugyanis *Orlandó* már a legutóbbi párisi tartózkodása alatt tanácskozásokat kezdett *Clemenceauval*, majd *Fochhal* és *Pasiccsal* a délszláv kérdés megoldásáról. Valószínű, hogy ezek eredményeként Olaszország el fogja ismerni mint hadviselő felet és szövetséget a jugoszlávokat. A délszlávok lapja a bécsi *Szlovenec* azt írja, hogy a délszlávok ötnegyed év előtti májusi deklamációja biztos megvalósulás előtt állanak.

Jugoszlávia, vagy a halál,

ez a jelszó. Illetékes helyen azt mondják, hogy *Tisza* kénytelen volt megállapítani a jugoszláv akcióról, hogy már Boszniában és Horvátországban is gyökeret vert a köztudatban. *Tisza* fáradtságot nem kímélve tárgyalt mindent és

Tisza az önálló délszláv állam ellen.

Tisza István gróf sarajevói tartózkodásáról jelentik: *Tisza* szombaton megjelent az Uri-clubban, hol a Magyar egyesület számos tagját is bemutatott neki. *Tisza* István gróf feszelen és minden formáságoktól ment társalgása általános szimpátiával találkozott és az a hatása volt, hogy sikerült igen részletes felvilágosításokat kapnia, melyek máskülönbön elkerülték volna figyelmét. Körülbelül 2 órai ott-tartózkodás után távozott *Tisza* István gróf az Uri-clubból. Vasárnap *Sarkotics* kormányzó kíséretében *Pallebe* rándult ki. Délben újlag fogadta dr. *Pillarzt*, a nagy horvát politikust. Délután 5 órakor elutazott Sarajevóból. A buszúszásnál megjelent számos előkelőség és nagyobb közönség is összegyűlekezett.

(A jugoszlávok *Tisza* előtt.)

Még pénteken délután a jugoszláv politikusok 23 tagú küldöttségét fogadta, mely papokból, szerzetesekből és franciskanusból állott és akik egy memorandumot adtak át gróf *Tisza* Istvánnak. A *bosnyák kérdés megoldását* a nagyhorvát program alapján kívánták rendezni. A vezetők nevezetesen *Honkas* és *Pillarza* különösen hangsúlyozták, hogy ez a megoldás nyerné meg tetszésüket, mert egy más megoldás, ha nem is közvetve, a horvátok megsemmisülését jelentené. Fél megoldásukba pedig pártjuk nem mehet be. Az összes horvát kívánságoknak évtizedeken keresztül történt elutasítása folytán a dolgok odajutottak, hogy oppozícióból a horvát nép a jugoszlávok karjaiba jutottak. Egy alapos változás ezen a téren csak a horvát kívánságok teljesítése által érhető el. Dalmácia, Horvátország, Bosznia és Hercegovina egyesítése által a monarchia fejlődési érdekei is erősödnének. A muzulmán politikusok hangsúlyozták a jugoszláv népek egységét és azt vitatták, hogy a dologból csak az következhetik, hogy megalakítják az önálló

mindenütt. Valószínű, hogy átmeneti megoldással próbálkoznak a trialista és az ugynevezett megoldás között, de a tanácskozások ezért még nem záródtak le.

Bécsből jelentik: A külügyminiszteriumban ma a sajtó képviselőjének kollektív fogadásán kitértek a délszláv kérdés diplomáciai jelentőségére is és nagyjában azt mondták a délszláv kérdés politikai jelentőségét illetően, hogy az entente államoknál máris látható a hatás. Bosznia-Hercegovina csatlakozását a délszláv népek elnyomásának tüntetik fel. Erről természetesen szó sincs, mert teljes autonómiájuk a közigazgatás önálló berendezése tekintetében továbbra is sértetlen marad.

Bécsből jelentik: Jól értesült körökben Bosznia-Hercegovina közjogi helyzetéről folyó tanácskozásokat illetően közlik, hogy a tanácskozások egyetlen stádiumában sem volt szó arról, hogy Magyarországra kebelezzék be olyan értelemben, hogy beleolvadjon a magyar államba. Arról van inkább szó, hogy *Szent István koronája országaihoz csatolják*. Minthogy a bosnyák alkotmány erősebb autonómikus elemeket tartalmaz, mint a horvát, egyidejűleg a horvát alkotmány megfelelő kiépítésén is gondolkodnak. Bosznia horvát mintára képviselőket fog küldeni a magyar országgyűlésbe, ugyszintén a delegációba is. Mindezek nem érintenék Dalmácia közjogi állását.

jugoszláv államot. *Spabo* délszláv politikus kijelentette és különösen hangsúlyozta *Tisza*nak, hogy a szerbek és a muzulmánok közötti ellentétek egyre kisebbek lesznek. *Arnartovics* seriff effendi, vakuf igazgató hangsúlyozta Bosznia-Hercegovinának Magyarországhoz való csatlakozásának szükségességét. *Bassagics* Savat bég a szabor volt elnöke legalább nagyobb autonómiát kért a két tartomány részére.

Szombaton azok küldöttsége jelent meg, kik a jugoszláv memorandumot írták alá és azt követelték, hogy gróf *Tisza* együttesen fogadja őket. A memorandum tartalma felett, mivel *Tisza* azt elutasította, igen izgalmas vita indult meg. A küldöttség tagjai kijelentették, hogy gróf *Tisza* küldetésének eredményével nincsenek megelégedve.

TORVENYSZEK.

Strasszer Aladárne bevonul a fogházba.

(*Márkus Bernát* és *Moskovitz Mór* megkezdik büntetésüket.)

Emlékezetes *Vázsonyi* Vilmos dr. volt igazságügyminiszter intézkedése, a melylyel a hadi büntettek elítélteinek fogságát megszakította s őket ideiglenes szabadságra bocsátotta. Emiatt a parlamentben hevesen támadták *Vázsonyit*, különösen *Strasszer Aladárne* szabadságrahelyezése miatt, akinek a beteg katonák egészsége ellen elkövetett büntette a szabadságrahelyezést nem indokolta.

Az igazságügyminiszter a múlt nap újabb rendelkezést adott ki s ebben a hadseregszállítási büntettek miatt elítéltek számára büntetésük kitöltésénél minden halasztást és kedvezést megtiltott és megtagadott. Sem a büntetés félbeszakításáról, sem elhalasztásáról ezentúl szó sem lehet. Ezért *Strasszer Aladárne* október elsején, mikor szabadsága letelik, berukkol a nagyváradi ügyészség fogházába s megszakítás nélkül fogja kitölteni hátralevő idejét. Valószínűleg az ügyészség

sajtóirodájában, ahol rendes, intelligens munkája révén hasznavehető segéderőnek bizonyult.

Már e hó huszonhatodikán be kell vonulnia 14 havi fogházbüntetésének megkezdésére *Márkus Bernát*nak, aki városi mézszárszék felállítására éppen most folytatott tárgyalásokat a közlelmezési ügyosztálynál. — *Márkus Bernát* ügyvédje, *Dési Géza* r. kérvényt adott be a büntetés megkezdésének elhalasztása iránt, de ez nem akadályozza a rendelet végrehajtását.

Ugyancsak e napon kezdi meg két évi fogházbüntetését *Moskovits Mór* gyárigazgató is. Mindkettőt idegen fogházakba szállítják át.

Laehne Hugót megverték.

(Drószakos behatolás a női fürdőbe.)

Budapestről jelentik: Egy esti újság azt írja, hogy *Laehne* Hugó képviselőnek selyes aférje volt *Tátralomnicon*. *Laehne* Hugó uszni akarta taníttatni kislányát, aki a női órákra járt. *Lomnicon* ugyan nincsen női fürdő, de úgy rendezkedtek be, hogy meghatározott időben mennek a férfiak és nők is. *Laehne* azonban az említett újság jelentése szerint kijelentette, hogy minden tilalom és rendszer ellenére be akar menni, amikor a lányát uszni tanítják.

Bár tudomására adták, hogy ez lehetetlen, hogy a női órákra férfiak menjenek be, ennek ellenére *Laehne* egy nap mégis megjelent a fürdőben. A fürdős asszony nem akarta beengedni a képviselőt, aki félrelökte az asszonyt és behatolt. A jelenlevő hölgyek tiltakozása ellenére *Laehne* ottmaradt, sőt más alkalommal is elment az uszóórákra.

Laehne Hugó egy napon levelet kapott az ottani fürdőigazgatóságtól, melyben *Szűcs* János igazgató a felmerült panaszok miatt felkérte *Laehnet*, hogy tartsa magát vissza a fürdőórákra való járástól. Ha pedig a szabályzatot nem fogja tiszteletben tartani, kénytelenek lesznek tőle a fürdőzés engedélyét megvonni.

Laehne, amikor megkapta a levelet, jement az igazgatói irodába, ahol a fürdőigazgatót és *Annau* meneger valami hivatalos elszámolással voltak elfoglalva. *Laehne* nekiugrott az igazgatónak és az íróasztalról egy tárgyat felkapva, kezét ütésre emelte. Az igazgató és *Annau* először védekeztek, azután letéperték *Laehne Hugót* a pamlogra és alaposan megverték. *Laehne* Hugó képviselő másnap elutazott a fürdőből.

KÖZGAZDASÁG.

= **Bécsi tőzsde.** **Bécsből** jelentik: Az értéktőzsdén kezdetben való jelentéktelen árfolyam ingadozás után lanyhulás következett be, amidőn budapesti számlára államvasuti értékeket kezdtek eladni. A napi spekuláció visszavásárlásokat eszközölt, vezető papirokban. Török dohány értékek 13 koronát, török vasuti papír 4 koronát vesztek. A korlátértékek közül gépgyári és felszerelési értékeket kínáltak, sörgyári és kőszén részvényekben kereslet volt. A befektetési piac megtartotta múlt heti magatartását.

= **Budapesti tőzsde.** **Budapestről** jelentik: Az értéktőzsde szilárd irányzat mellett nyílt meg és az értékek ára emelkedtek. Ez a szilárdság azonban csak a helyi piacokra szorítkozott. A mai árválttozások a következők: Magyar hitel 1372—66, Osztrák hitel 894—90, Fabank 964—56.50, Hazai bank 643—38, Magyar bank (ex elővétel) 961—59, Kereskedelmi bank 6145, Viktoria 1816—24, Salgótarjáni 1301—28, Ganz-Danubius 4350—520, Adria 1785—75, Atjantika 1390—40, Államvasnt 1068, Klotild 643—45 Nasir 3340—50

LEGUJABB.

Szigorított fogság a román trónörökösnek. — Megbüntették Hesslein Józsefet.

Jossy. (Hivatalos.) *Károly trónörökös* Ferdinánd király, mint a hadsereg főparancsnoka a katonai szabályok megsértése miatt 75 napi szigorított fogsággal büntette meg. Ezen kihágással kapcsolatban levő cselekményeket először valódiságuk tekintetében fogják megvizsgálni, azért, hogy a következményeket megítélhessék, azután azon intézkedésekhez fognak nyulni, melyeket az ország és a dinasztia érdekében tartanak megkövetelhetőnek. *A trónörökös helyőrségének elhagyása miatt büntették meg.*

Budapest. Ma tárgyalta az államvasuti igazgatónak fegyelmi tanácsa Hesslein József dr. vasuti segédtitkár fegyelmi ügyét, amelyet azért indítottak ellene, mert többszöri tilalom ellenére tisztviselőkérdésekben a lapokban cikket közölt. A tárgyalás zárt volt. Az ítélet azonban nyílt ülésen hirdették ki és e szerint Hessleint bűnösnek nyilvánították ki szolgálati vétségek miatt és ezért 50 korona pénzbüntetésre ítélték el. A tárgyalás során Miskolcra, Temesvárról, valamint a vasuti mérnökök országos egyesületétől táviratokat kapott Hesslein, melyekben közölték, hogy az ügyét magukéva teszik és biztatták, hogy továbbra is lankadatlanul működjen a tisztviselői

kar érdekében. Ítélete kihirdetése alkalmából nagy számban gyűltek össze fővárosi és vidéki vasutasok, akik bizonyos *elkedvetlenséggel fogadták az ítéletet.* Hesslein felebbeszét jelentett be az ítélet ellen.

Berlin. A birodalmi gyűlés főbizottságának holnap kezdődő tanácskozásai katonai körökben nagy érdeklődést keltenek. Politikailag beavatott helyen bizonyosan számítanak arra, hogy a kormányválságtól nem kell tartani. Parlament körökben azt beszélik, hogy a központi pártok értekezletén a szociáldemokratáknak a kormányba való bevévésével is foglalkoznak.

Amerikai jelentések a palesztinai harctérről: Szeptember 21-én este a gyalogság bal szárnyunkon Bir-Afur forgóponttal 5 mértföldes vonalon észak felé fordult Samária-Bir-Afur vonalát elértük, miközben az ellenséget a Jeruzsálem-Nabluss uttól nyugatra operáló lovasságunk karjába hajtotta. Eddig 18.000 foglyot és 120 ágyut számoltunk.

= **Nagyarányu gyáralapítás Aradon.** Köztölt- és kölszövött árugyár részvénytársaság címen nagyarányu gyárvállalat tártja alakuló közgyűlést e hó 29-én délelőtt fél 11 órakor Aradon, az Arad megyei Takarékpénztár üléstermében. Ez most különösen aktuális vállalkozás átveszi Rácz Gyula Bercsényi-utcai hasonló vállalatát és teljesen kibővíti fogja Magyarországot és a Balkánt kötszövött árukkal ellátni. Arad gyárvállalatokhoz ugyis olyan szűkiben volt eddig, sokszorosan fontos, hogy egy ilyen kiváló, nagy jövővel bíró vállalkozás ottlont találjon falaink között. Az új gyár 1.200.000 korona alap tőkével indul, amely összeget rövidesen fel fogja emelni a szükséghez képest a részvénytársaság. Ez a vállalat azért is nagyfontosságú Aradra, mert több száz munkás megélhetését biztosítja. A kötszövött árugyár ügyvezető igazgatója Rácz Gyula lesz, a ki kiváló szakember és az ő vezetése mellett hamarosan virágzóvá fejlődik a gyárvállalat. Az igazgatóság tagjai lesznek értesülésünk szerint: báró Neuman Alfréd, Fodor Gyula, Lőránt Emánuel, Reusz Mór, Reusz Sándor, Fintzig János, dr. Baross Lajos, dr. Rácz Sándor, Máté Mór és Rácz Gyula.

= **Öriási emelkedések a városi földárlejtéknél.** A gazdasági széknek az utóbbi időben megtartott városi földhaszonbérleti árlejtéseinek öt-tízszeres összegüket ígérnek a földelők a gazdák. Ma két kisebb, Celin-dűlőbeli földet tartották az árlejtést. Putyerity Demeter által bérelt földek voltak ezek. Egy 8 hold és 359 négyzetörméter területű földért fizetett eddig Putyerity 30 korona évi bért, amelyet most Dobró Pál vett bérbe holdankint évi 170 koronáért, egy másik 5 holdas bérletért Dobró 160 koronát adott holdankint, amely földért eddig ugyancsak 30 koronát kapott a város.

= **Megalakult kereskedelmi részvénytársaság.** Az Alföldi Erdélyi Kereskedelmi részvénytársaság e hó 21-én tartotta meg Aradon alakuló közgyűlést, amelyen bejelentették, hogy a 3 millió korona alaptőkét teljesen lejegyezték és sajnálatukat fejezték ki, hogy az idő rövidsége miatt a jegyzésből többen kimaradtak. A közgyűlés vezérigazgatója az agitálásról ismert Havas Sándort választotta meg. Az igazgatóság tagjai lettek a következők: Éles Béla dr., Csor Géza dr., Frankl Károly Ungarisch-Hendishöl és Frankl Miksa, Haas Ignác budapesti gyártigazgató, Juhász Géza dr., Salgó B. Béla, Tehisz Miklós, Vargass János dr. A közgyűlés felhatalmazta az igazgatóságot, hogy 570.000 koronát megvásárolja Herbstein Izso Boros Béni-téri közgyűléshez tartozó raktár helyiségekkel együtt. A részvénytársaság november 1-én megkezdte működését.

de egyelőre csak kis keretekben folytat üzleti tevékenységet és csupán azért, hogy a részvénytőkét kamatoztatlanul ne hagyja.

= **A Leszámloló bank feléve.** A Magyar Leszámloló és PénzváltóBank igazgatósága tegnap tartott ülésében megállapította az év első felére vonatkozó mérleget. A veszteség- és nyereségszámla adatai a következők: Jövedelem: Nyereség-áthozat 1.925.889, kamat 5.973.363, jelzálog 476.782, értékpapír, értékbizomány és társasvállalati üzlet 1.665.322, fiókok jövedelme 1.089.944, külföldi váltók 246.627, közraktári üzlet 186.754, ingatlanjövedelem 50.157, jutalék 1.733.984. Összesen: 13.348.827 korona. Kiadás: Tiszti fizetés, drágasági pótlék, költségek 4.232.702, adók 1.429.434. Összesen 5.662.136 korona. Összes nyereség: 7.686.690 korona. A bank elmúlt félesztendeje a nyereségáthozat hozzászámításával 13.348.827 korona bruttó nyereséggel zárul a tavalyi első félév 8.758.455 bruttó nyereségével szemben. Az erősen megnövekedett költségeket, 5.662.136 koronát levonva, a félévben 7.686.690, tavaly 5.642.660 K üszta nyereség mutatkozik. Ha az 1.925.889 K elővitelt is számításon kívül hagyjuk, úgy a tiszta nyereség 5.760.800 K a tavalyi 3.823.508 koronával szemben, azaz 1.937.292 koronával több, mint az 1917. év első felében. A kimutatott liszta nyereség az alaptőke 12,8 százalékos kamatozásának felel meg a tavalyi 11,76 százalékkal szemben. A bank forgalma a megelőző esztendő első félévének 15 milliárdos forgalmával szemben az elmúlt félévben 20 milliárdot tett ki.

= **Tengerit kért a város.** Lőr Rezső helyettes polgármester ma táviratilag kérte a közlekedési minisztert, hogy a megyei alispánnal egyetemben engedélyezze a szemes tárfarmánynak a megvételre való beszerzését. — Kérését azzal indokolta, hogy a városban mintegy 8000 darab sertés áll takarmány nélkül. Árpát többeszerre megvásárolásra sem utaltak ki. A hadfelszerelési gyárak munkálai között állandó az éledegetlenítő. A polgármester helyettes kéri a minisztert, hogy az engedélyt a mennyiségnek a kiutalandó kontingensbe való beszámítása mellett adja meg.

= **A katonai szakmunkást kérő folyamodványok bélyegköztartottsága.** A pénzügyminiszterium arról értesítette az aradi kereskedelmi és iparkamarát, hogy a jövőben ívenként egy koronás bélyeggel látandók el azok a fo-

lyamodványok, amelyeket katonai szakmunkás kivezénylése érdekében valamely katonai, vagy polgári hatóságokhoz nyújtanak be az ipari cégek. A kérvény mellékletére 30 filléres bélyeg ragasztandó.

= **A csabai áruforgalmi Rt. Hét-nyolc éve** annak, hogy az Aradi Ipar- és Népbank részvételével megalapították Csabán a Békéscsabai Áruforgalmi Részvénytársaságot. Az intézetben a nagyszámu csabai részvényeseken kívül két pénzintézet: az Aradi Ipar- és Népbank és a Békéscsabai Általános Takarékpénztár van érdekelt és az ezek között történt nagymérvű közeledésnek tudható be, hogy az Áruforgalmi Részvénytársaság megvásárolta az Aradi Ipar- és Népbank békéscsabai főtéri székházát és a Békéscsabai Termény és Áruraktárt, melyet nagyszámu áruüzletivel a háboru után intenzívebben kíván foglalkoztatni. Az Aradi Ipar- és Népbankot az eladásnál az vezérelte, hogy nagyszabásu aradi üzletelnek szentelhesse minden erejét s ne kelljen azt különböző helyeken szétforgácsolnia. Különben, mint az Áruforgalmi legnagyobb részvényese, továbbra is érdekelve marad az eladott objektumoknál.

A szerkesztésért felel

STAUBER JOZSEF.

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget. Limbeck János és fia, Első m. k. szab. ércokoporsó-gyára és temetésrendelő-vállalata" Arad.

Özv. Stojakovits Miláné szül. Marx Juliánna a saját, ugyisintén az alólított nevében is, mély-séges fájdalomtól megtört szívvel tudatja, a hön szeretett és felejtethetlen jó férj, illetőleg testvér, sógor, nagybácsi és rokon

Stojakovits Milán,

nagyvágó, a mészáros és hentes szakszoport elnökének, stb.

felvő évi szeptember hó 28-án, hajnali 1 órakor, munkás életének 50-ik, zavartalan boldog házasságának 24-ik évében, hosszas szenvedés után, a Mindenható kegyes akarata következtében bekövetkezett jobblétre szenderült.

A felejtethetlen drága halott földi maradványai szeptember hó 24-én, délután 1/2 órakor fejtnek Közép-utca 6/b. számú gyászszobából, a gör. keleti szerb anyaszentegyház szertartásai szerint történt beszentelés után, a helybéli felső temetőben lévő családi sírkertben, az örök nyugalomnak átadtnak.

Pihenése oszandes, drága emléke áldott legyen!

Arad, 1918. évi szeptember hó 28.

Özv. Jakab Ferencné szül. Stojakovits Ilona, Stojakovits Janka, Stojakovits Dusan, Stojakovits Dafina, testvérei: Jó Károly és neje szül. Lannert Magdolna, após és anyósa, Marx Imre és neje szül. Rácz Anna, Marx János és neje szül. Wichán Juliska, Eichhorn Manó és neje szül. Marx Róza, Rácz Sebestyén és neje, Stojakovits Dusané, özv. Stojakovits Bélaé, sógorai és sógoronai. Ugyisintén számos rokonai, a szaktársak, a jóbarátok és jóismerősök nevében is. 21

Köszönetnyilvánítás.

Bánattól elgyötört szívünk egész melegével mondunk hálás köszönetet mindazoknak, kik felejtethetlen boldog emlékü és hön szeretett jó leányunk, illetőleg forrón szeretett testvére, unoka és rokon

hódosi Fook Ilonka

negyedéves tanítónővendék

temetésén a városi k. ravatalát koszorúkkal és csokorokkal, bérlettel, a körünkbeli vörtes elköltözésükre, a tanítónőnek és mindazoknak, kik vizsgatásaiikkal nehéz óráinkban felkeresni szívesek voltak.

Arad, 1918. évi szeptember hó 23-én.

Hódosi Fook Gábor és neje
szül. Meglós Mária
és gyermekeik.

8870-1918. pny.

HIRDETMEY.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 67366/4-1918. számú intézkedésvényével a telekkönyv szerint Nedelkó József tulajdonaként előjegyzett Arad, Csallán-utca 4/a. számú ingatlanának utcaszabályozás céljára való kisajátítására a jogot megadván, Arad sz. kir. város közigazgatási bizottságának 613-1918. kib. sz. határozatával a kisajátítási terv megállapításának, valamint a négyszögölenként felajánlott 5 koronára ár elfogadásának tárgyalására határidőül 1918. évi október 22-ének d. e. 10 órája, helyéül pedig a városban a t. emeleten levő tanácsterem tüzetett st.

A kiküldött bizottság hatásköréhez tartozik határozni mindazon igények és észrevételek felett, melyeket a felek az 1851. évi 41. t.-c. I. fejezetében foglaltak alapján netalán emelnek és a bizottság érdemileg határoz akkor is, ha az érdekeltek közül senkisésem jelenik meg. Miről fentnevezett érdekeltek ayvértleg is azzal értesítettek, hogy a kisajátítási terv és összeírás hivatalomban szeptember hó 19-ától számított 15 napig azaz október hó 5-ig közszemlére lesz kitéve és ezen idő alatt betekintéshető és cillene az észrevételek a kitűzött tárgyalás során megtehetőek. Arad, 1918. szeptember hó 16.

Varjassy, polgármester.

Gazdaságra beépített

7 évig adómentes ház 1217-ol területű gyönyörű kerttel, rajta nevezetesebb helyiségek, 3 nagy szoba, konyha, spaiz, fürdőszoba, mosó konyha, busta-fülkével, három rész pince, serlés, hűtő, fűtő, csirke költető, szarvas, 40 darab szárva-marha és 10 részre kellően felépített dupla istálló, egy öregebb épület 2 szoba és egyéb melléképítményekkel együtt szabad kézből csak ebben a hónapban azonnal eladó, felek között létrejött megegyezés esetén azonnal elfoglalható. Bővebben 6720

Bayer György igazgató Arad, Varjassy Józ. utca 20. szám.

20575-1918. kh.

HIRDETMEY.

Az utóbbi időben a kutyamarások rendkívül sűrűn fordulnak elő, a mi annak tulajdonítható, hogy az ebtartó gazdák az ebtartásra vonatkozó szabályrendeletben előírt ebtartási szabályokat nem tartják be.

Mintán az ebtartásra vonatkozó 15046-442-916. számú szabályrendelet szabályszerűen közhírré lett téve, ennél fogva ismételtten felhívom az ebtartó tulajdonosokat, hogy a kutyáikat a szabályrendelet 24, 27 és 28 §§-ai értelmében a házon kívül az utcára csakis a marás lehetőségét kizáró szájkosárral és pórázsal ellátva vigyék magukkal. Vásárra, sétányokra, valamint társas kocsiakra, vendéglő, kávéház, cukrászda és egyéb nyilvános helyek, pedig kutyákat viinni tilos. E tilalom betartásáért nemcsak a kutya birtokosa, hanem az illető helyiség tulajdonosa, bérlője, illetve a társas kocsit alkalmazottai felelősek.

A szabályrendelet következményeként betartását ellenőriztetni és mulasztó tulajdonosokkal szemben szigorúan eljárni fogok.

A szabályellenes kutyák haladéktalanul ki lesznek irtva.

Arad, 1918. évi szeptember hó 2.

Grein, főkapitány.

Viszketegséget, szörpöt, ránt a leggyorsabban elűzi a Dr. Fleisch-féle szörp, törvényesen védett. Stabefarm-Kenőcs. Nincs szaga, nem piszkít. Mindig eredeti csomagolásban. Próbát tegyél 3-4 nagy teáskál 5.-k. Csallán-utca 12.-k. Kaputó Aradon, Gábor Árpád gyógyszertárban, Andrassy-tér 23. Velelő a „Szárit-” szörpöt is készíti. 67151

Dr. KAJDAGSY

gyógyít mindenféle bőrbetegségeket, vilámban is bajokat. Beállítások: „Erich 508.” módosított legújabb szerével. Vértisztító Wassermann tanár módszerével. 2424. beállítás. — Levélből bármilyen válasszal. 2424. beállítás. — Levélből bármilyen válasszal. 1918. szeptember hó 14-én. H. U. D. A. P. E. S. T., VIII., József-körút 2/a. szám.

Bécsi előkelő leánynevelő intézet

Karola v. Kástaly, Exzellenz Ilhn v. Solwegen összeköttetésben egy Lyceummal, továbbképző tanfolyamok, nyelv-, zene-, ének-, bentlakó, félbentlakó és bejárók részére. Bőséges kitanú ellátás. Jelentkezni naponta d. e. 11-1 óráig d. u. 3-5 óráig. 9140

Wien, VII. Langegasse 65. Tel. interurb. 5298B

HARISNYA KLINIKA Arad, Ferdinánd-u. 8. sz.

Rongyos harisnya nincs többé!

Rossa és levágatlan férfi másfél pár nőt harisnyából készítünk egy pár kifogástalan, jó harisnyát. Ezt pár rossz férfi harisnyából egy pár jó harisnyát. Vidéki megrendelések posta útján legpontosabban eszközölhetők. Kérjük a címre ügyelni. 4971

3345-1918. ad.

HIRDETMEY.

A 3310-1918. M. E. szám alatt közhírré tett rendelkezések kiegészítésül a magyar kir. miniszteriumnak 3752-1918. szám alatt kelet rendeletere alapján közhírré teszem, hogy a 3310-1918. M. E. számú rendelet 1. §-ában foglaltaktól eltérőleg az eladó az árunak postán vagy vasuti küldeményeként történő szállítása esetében a számlát vagy jegyzéket a kereskedelmi szokásnak megfelelő idő alatt, de legkésőbb az áru feladásának napjától számított 14 napon belül levélben köteles a vevő címére elküldeni. A vevő az ekként küldött árut a számla (jegyzék) kézhezvétele előtt átveheti ugyan, annak tovább elárusítását csupán a számla, vagy jegyzék beérkezése után kezdheti meg. A számlajegyzék küldése nem kö-

telező oly utánvételi küldeményeknél, amelyek egynemű árut tartalmaznak.

Az iparos vagy kereskedő raktárban, illetőleg üzlethelyiségében egymás mellett elhelyezett azonos minőségű áru és csomagolási árukra nézve a 3310-1918. M. E. számú rendelet 2. §-ába előírt külön-külön, darabonként való árjelzésen is megjelölhetők.

A gyári vállalatok telepén nem a közvetlen fogyasztás, hanem tovább eladás céljára készletben levő árukra nézve a 3310-1918. M. E. számú rendelet 2. §-ában előírt árjelzés megjelölés egyáltalában nem kötelező.

A hirdetmény egy-egy példánya a lapoknak, egy példánya a kapitányi hivatanak, Lócs Rezső h. polgármesternek kiadatik.

Arad sz. kir. város Közélemezési és Közéllátási Hivatalától 1918. évi szeptember hó 14-én. Lócs, h. polgármester.

Gazdaságaink részére

éves szijgyártót és nyergest

keresünk.

Ajánlatok bizonyítványmásolatokkal felszerelve a Pankotai Uradalom Jóságigazgatóságához, Pankotára intézendők.

Sápkóros leányok, vérszegény asszonyok,

páratlan sikerrel használják a

Ferratol Vastáplikört.

E rendkívül kellemes édes ísű folyadék a legideálisabb erősítő szer; erőseleg ajánlva vérszegénység, sápadtság és általános gyengeség eseteiben. Ára 1/2 literes üvegek utasítással 6 kor.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo“ folyadék és „Peppo“ hintőpor segítségével.

Szárit!! Szagtalanit!!

Peppo folyadék ára használati utasítással ... 1.50 korona. Peppo hintőpor ... 1.50 korona.

Hajós Árpád gyógyszertárban

Arad, Andrassy-tér 22. szám.

Eladó

Mikélikán, a villamos megálló mellett egy négyszobás lakásból, a szükséges melléképítményekkel, 3000 □-ol nagy gyümölcsös és virágos kertből álló ház. Érdelkődők forduljanak 6748

Pauzár Sándor

virágüzletébe, Woltzer János-utca.

Aradi és csanádi egyesült vasutak

menetrendje.

Ervényes 1918. évi jan. 1-től.

Aradról Szegedre indul:

Személyvonat reggel ... 6.40 Személyvonat délután ... 4.15

Aradról Szegedre érkezik:

Személyvonat délben ... 12.00 Személyvonat este ... 9.31

Szegedről Aradra indul:

Személyvonat éjjel ... 3.06 Személyvonat délután ... 3.17

Szegedről Aradra érkezik:

Személyvonat reggel ... 7.38 Személyvonat este ... 7.51

Aradról Brádra indul:

Személyvonat reggel ... 5.46 Személyvonat délután ... 12.48

Aradról Brádra érkezik:

Személyvonat délelőtt ... 11.38 Személyvonat este ... 7.46

Brádról Aradra indul:

Személyvonat éjjel ... 3.00 Személyvonat délután ... 1.18

Brádról Aradra érkezik:

Személyvonat délelőtt ... 10.06 Személyvonat este ... 7.38

Aradról Újszentannára indul:

Délelőtt ... 8.26 Délután ... 5.30

Aradról Újszentannára érkezik:

Délelőtt ... 9.10 Este ... 6.10

Újszentannáról Aradra indul:

D. e. ... 8.15 Este ... 6.22

Újszentannáról Aradra érkezik:

D. e. ... 9.08 Este ... 6.58

Borosjenőről Csermőre indul:

Vegyes vonat délelőtt ... 9.32 Vegyes vonat délután ... 5.32

Csermőről Borosjenőre indul:

Vegyes vonat reggel ... 6.32 Vegyes vonat délután ... 4.28

Mezőhegyesről Kétegyházára indul:

Reggel ... 8.37 Este ... 6.20

Kétegyházáról Mézőhegyesre indul:

Reggel ... 6.10 Délután ... 4.10

Újszentannáról Kétegyházára ind.:

Délelőtt ... 9.25 Este ... 7.00

Kétegyházáról Újszentannára ind.:

Reggel ... 6.00 Délután ... 4.00

Borossebesről Menyházára indul:

Vegyesvonat délelőtt ... 9.20

Julius 1-től — augusztus 31-ig

Vegyesvonat délután ... 4.00

Menyházáról Borossebesre indul: Vegyesvonat délután ... 2.00

Julius 1-től — augusztus 31-ig Vegyesvonat délután ... 2.30

